

Ohepalu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2011-2013

KESKKONNAAMET

Sisukord

1. Kaitseala kujunemine ja staatus	5
1.1. Kaitseala õiguslik alus - moodustamine ja staatus	5
1.2. Kaitseala eesmärk ja kaitsekord	5
2. Ohepalu looduskaitseala iseloomustus	6
2.1. Üldandmed	6
2.1.1. Paiknemine	6
2.1.2. Infrastruktuur	6
2.2. Looduslikud tingimused ja maastik	6
2.2.1. Kliima	7
2.2.2. Reljeef ja geomorfoloogia	7
2.2.3. Mullastik	7
2.2.4. Veestik	7
2.2.5. Kooslused	8
2.2.6. Natura 2000 elupaigatüübid	11
2.2.7. Taimestik	12
2.2.8. Linnustik	13
2.2.9. Kahepaiksed	15
2.2.10. Imetajad	15
2.3. Ülevaade ajaloost ja kultuuripärandist	15
2.3.1. Ajalugu	15
2.3.2. Kultuuripärand	16
2.4. Teadustöö ja seire	16
2.5. Turismiobjektid ja rekreatsioon	16
2.6. Sotsiaalne ja majanduslik keskkond	17
3. Kaitseala kaitseväärtused ja kaitse-eesmärgid	19
3.1. Kaitseväärtused	19
3.1.1. Loodusmaastikud ja iseloomulikud pinnavormid	19
3.1.2. Elustik	19
3.1.3. Kooslused	20
3.1.4. Veekogud	21
3.1.5. Teaduslikud väärtused	21
4. Tegevuskava	22
4.1. Inventuurid, seired, uuringud	22
4.1.1. Inventuurid ja uuringud	22
4.1.2. Riiklikud seired	22
4.2. Maastike ja pool-looduslike koosluste taastamis- ja hooldustegevused	22
4.2.1. Looduslikud liigid	22
4.2.2. Kooslused	25
4.2.3. Maastikud	25
4.3. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused	25
4.3.1. Külastuskoormuse reguleerimine	25
4.3.2. Infotahvlid	26
4.3.3. Infomaterjalide ja trükiste väljaandmine	26
4.4. Tähistamine	26
4.5. Kavad, plaanid, eeskirjad	27
4.6. Valitsemine ja järelevalve	27
4.6.1. Kaitseala valitsemine	27
4.6.2. Järelevalve	27

4.7. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine.....	27
4.8. Kava uuendamine	28
4.9. Looduskasutuse tingimuste määramine	28
4.9.1 Metsade looduslähedane majandamine	28
4.9.2. Jahindus	29
4.9.3. Kalapüük	30
4.9.4. Looduskasutuse tingimused maastikku mõjutavatel töödel	30
4.10. Kaitseväärtuste ja nende saavutamist mõjutavate tegevuste prioritseerimine	30
5. Tegevuste täitmise hindamine	34
Kasutatud materjalid	36
Lisad	37
Lisa 1. Ohepalu LKA kaitse-eeskirja eelnõu (seisuga 26.05.2010)	37
Lisa 2. Ohepalu LKA kaitse-eeskiri (kehtiv)	42
Lisa 3. Maaomandid Ohepalu LKA1	47
Lisa 4. Jahipidamise juhised vööndite kaupa	49
Lisa 5. Kaardid	50

Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (RT I 2007, 25, 131; 2010, 43, 255) § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks ning sisaldab: 1) kaitseala mõjutavaid olulisi keskkonnategureid ja nende mõju loodusobjektile; 2) kaitse eesmärgid ja nende saavutamiseks vajalikke töid, sealjuures hinnates ka tööde tegemise eelisjärjestust, ajakava ning mahtu; ning 3) kava elluviimise hinnangulist eelarvet. Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise aluseks on keskkonnaministri 20. oktoobri 2009. aasta määrus nr 60 "Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine".

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaamet. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti veebilehel.

Käesoleva kaitsekorralduskava (edaspidi kava) eesmärk on:

- Määrata kaitseala kaitsekorralduslikud juhised järgmiseks 3 aastaks (kaitsekorraldusperioodi lõpuni);
- Anda alus tegevuste eelisjärjestamise ja tegevusplaani koostamise jaoks;
- Tagada kaitseala majandamise ja kaitsekorralduse jätkusuutlikkus;
- Luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tegevuste rahastamiseks

Kaitsekorralduskava koostamisel juhindutakse Eesti Vabariigi kehtivast seadusandlusest ja Kaitsekorralduskava koostamise juhendist (2010).

Käesolev kaitsekorralduskava käsitleb Ohepalu looduskaitseala kaitsekorralduslike planeeringuid 5821 ha suurusel maa-alal Harju- ja Lääne-Virumaal, Kuusalu ja Kadrina valla territooriumil.

Kaitsekorralduskava koostamisel on kasutatud mitmeid uuringuid, projekte ja mitmeid teisi kirjanduse allikaid. Tekstis ei ole nendele otseselt viidatud, vaid kasutatud materjalid on nimetatud kaitsekorralduskava lõpus.

Käesolevas kavas kasutatud lühendeid: skv - sihtkaitsevöönd, pv – piiranguvöönd, LKA – looduskaitseala, KA – Keskkonnaamet, RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus, MTÜ – mittetulundusühing, KOV – kohalik omavalitsus, KKI – Keskkonnainspeksioon, JRO – jätkuvalt riigi omandis olev maa.

Käesoleva kava koostamise aluseks on Ohepalu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2004-2013, mille koostas Metsahoiu Sihtasutus LIFE-Nature projekti „Prioriteetsete metsaelupaigatüüpide kaitse Eestis“ raames 2003. aastal. Kava on kinnitatud keskkonnaministri 06.05.2005. aasta käskkirjaga nr 557. Kinnitatud kaitsekorralduskava tegevusplaani ja eelarve oli koostatud aastateks 2004–2008. 2010. aastal koostas uue tegevusplaani ja eelarve aastateks 2011-2013 Keskkonnaameti Viru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Triin Amos. Kuna tegemist on eelnevalt kinnitatud kavaga, siis kava struktuuri ja sisu osas põhjalikke muudatusi ei tehtud, ajakohastati vaid kavas esitatud faktilisi andmeid.

1. Kaitseala kujunemine ja staatus

1.1. Kaitseala õiguslik alus - moodustamine ja staatus

Ohepalu looduskaitseala põhjapoolne osa on kaitse all alates 1973. aastast, mil see piirkond liideti Lahemaa Rahvuspargiga Eesti NSV Ministrite Nõukogu 20. märtsi 1973. a. määrusega nr. 115 "Eesti NSV Ministrite Nõukogu 01. juuni 1971. a. määruse nr. 300 punkti 1 osalise muutmise kohta" (ENSV Teataja 1973, 13, 111). 1993. aastal asutas Lääne-Viru Maavalitsus 04. oktoobri 1993. a. määrusega nr. 125 "Taimestiku kaitsealade moodustamise kohta" praeguse kaitseala lõunaossa Tapa piirkonna kápaliste kaitseala. Eraldiseisev Ohepalu looduskaitseala moodustati eelnimetatud kaitsealade baasil Vabariigi Valitsuse 3. juuni 1997. a määrusega nr. 109 (RT I, 1997, 45, 728; 2005; 71, 556). 2001. aastal tehti Eesti Metsakaitsealade Võrgustiku projekti raames ettepanek kaitseala laiendamiseks väärtuslike metsakoosluste kaitse eesmärgil. Toonase kaitseala valitseja Lahemaa Rahvuspargi Administratsiooni eestvedamisel valmistati ette uus kaitse-eeskirja eelnõu laiendusettepanekut arvesse võttes. Eeldusel, et eelnõu kinnitatakse kaitsekorraldusperioodi jooksul, koostati esialgne kaitsekorralduskava ja planeeriti tegevused aastateks 2004-2008 ala laiendatud piirides.

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldusega nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” kuulub Ohepalu looduskaitseala Ohepalu loodus- ja linnuala (EE0020205) koosseisu.

1.2. Kaitseala eesmärk ja kaitsekord

Vastavalt Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõule (lisa 1) on kaitse-eesmärkideks:

1) metsa, soo ja vee ökosüsteemide, maastiku ja elustiku mitmekesisuse, Tapa - Pikassaare ja Ohepalu - Viitna oosistu kaitse;

2) liikide kaitse, mida nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need liigid on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*) ja sookurg (*Grus grus*).

3) elupaigatüüpide, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas, kaitse. Need on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikad madalsood (7230), vanad looduspõõsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad) (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);

4) liikide kasvukohtade kaitse, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab II lisas. Need liigid on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. Esthonica*).

5) nende liikide elupaikade kaitse, kes ei kuulu nõukogu direktiivi lisadesse. Need liigid on sõtkas (*Bucephala clangula*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), kuradi-sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*), sile tondipea (*Dracocephalum ruyschiana*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), väike käöpõll (*Listera cordata*), suur käöpõll (*Listera ovata*), karukold (*Lycopodium clavatum*), ainulehine soovalk (*Malaxis monophyllos*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), kärbesõis (*Ophrys*

insectifera), hall käpp (*Orchis militaris*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), palukarukell (*Pulsatilla patens*), koldjas selaginell (*Selaginella selaginoides*), valge vesiroos (*Nymphaea alba*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele jaguneb kaitseala maa- ja vee-ala kaheks loodusreservaadiks (Kaanjärve, Ristsaare), üheksaks sihtkaitsevööndiks (Tuksmani, Udriku, Kaansoo, Mädajärve, Ellamaa, Ohepalu, Rutkamäe, Kuresoo ja Tapa) ja seitsmeks piiranguvööndiks (Köverjärve, Metsaküla, Põima, Pala, Mäetaguse, Mägiküla ja Sakssaare) (lisa 5, kaart 3).

Loodusreservaadid moodustavad kaitseala kogupindalast 3%, sihtkaitsevööndid 77% ja piiranguvööndid 20%.

2. Ohepalu looduskaitseala iseloomustus

2.1. Üldandmed

2.1.1. Paiknemine

Ohepalu looduskaitseala asub Põhja-Eestis, Vahe-Eesti ehk Kõrvemaa tasandiku äärmises kirdeosas, ulatudes ühtlasi Pandivere kõrgustiku loodejalamile ja paiknedes Valgejõe ja Loobu jõe keskjooksu vahelisel territooriumil. Valgejõgi on u 5 km ulatuses ka ala edelapiiriks. Ohepalu looduskaitseala hõlmab Ohepalu ja Tuksmani sood ja Udriku raba ning Tapa-Pikassaare ja Ohepalu-Viitna oosistuid.

Kaitseala kogupindala on 5821 ha. Administratiivselt asub ala Harju maakonnas Kuusalu vallas Pala ja Kolgu küla maadel ja Lääne-Viru maakonnas Kadrina vallas Ridaküla, Ohepalu, Kõrvküla, Mõndavere, Arbavere ja Uku külade territooriumil (Lisa 5, kaart 2).

2.1.2. Infrastruktuur

Ohepalu looduskaitsealal püsielanikkond puudub. Kolgu külas asuv Sakssaare talukoht (Sakssaare pv) ning Mõndavere külas asuvad Põlluri ja Sauniku majapidamised (Mägiküla pv) on kasutusel suvilana. Kaitsealast lääne pool asuvad alad on asustamata, sealsed külad tehti inimestest tühjaks 1952.-53. aastal Aegviidu sõjaväepolügooni tarvis. Praegu asub seal kaitseväge keskpõlügenoon, mida kasutatakse sõjalisteks õppusteks. Ohepalu looduskaitsealast 4 km põhja pool kulgeb Tallinn-Narva maantee (E-20). Kaitseala ja Tallinn-Narva maantee vahel asub intensiivselt kasutatav turismipiirkond, alast kirdes paiknevad Viitna maastikukaitseala ja Uku mõhnaastik. Idast piirneb ala Kolu-Ridaküla-Vohnja põllumajanduspiirkonnaga ja lõunapiiril asub Tapa linn (ca 8000 elanikku).

Kaitseala territooriumil on teedevõrk piiratud, ala läbivateks teedeks on ida-lääne suunaline kohaliku tähtsusega Ohepalu-Pala tee ja põhja-lõuna suunaline mööda Tapa-Pikassaare ooside harju kulgev halvasti läbitav pinnaste, mis algab Mõndavere lähedalt ja lõpeb Tapa lähistel. Viimati mainitud tee kulgeb ala lõunaosas üle Valgejõe Tapa-Lehtse teeni, kuid Valgejõe sild pole autoga ületatav.

Kaitseala loodusmaastikku rikuvad Mäetaguse piiranguvööndis asuvad Nõukogude armee tegutsemisajast jäänud taastamata kruusakarjäär (Mäetaguse mü, 35206:002:1061) ja telliskivihooned varem (Tõnujaani mü, 35206:002:0941). Nimetatud objektide likvideerimine on planeeritud tegevuskavasse.

2.2. Looduslikud tingimused ja maastik

Maastik Ohepalu looduskaitsealal on väga mitmekesine ning koosneb mitmesugustest komponentidest. Maastiku kui terviku määravad reljeef, mullastik, veestik ja erinevad kooslused. Kõik eelnevalt mainitu ning paikkonna kliima omakorda määravad paikkonna

liigilise koosseisu.

2.2.1. Kliima

Ohepalu looduskaitseala kuulub Sise-Eesti kliimavaldkonna Põhja-Eesti rajooni ning on küllalt tugevasti avalduvate mereliste tunnustega kliimaatiline siirdeala Põhja-Eesti lavamaa ja Pandivere allrajooni vahel. Sellele piirkonnale on iseloomulik kevadiste ja sügiseste öökülmade sage esinemine, öökülmavaba perioodi kestus on kohati ainult 110-120 päeva, mis on Eesti madalaim näitaja. Jaanuarikuu keskmine temperatuur kõigub $-5,5$ ja $-6,5$ kraadi vahel, juuli keskmine õhutemperatuur on $+16,6$ kraadi. Aasta keskmine sademete hulk on 600-650 mm.

2.2.2. Reljeef ja geomorfoloogia

Kaitseala asub laugelt nõgusa aluspõhjareljeefiga madalal (60-80 m) Vahe-Eesti tasandikul, kus aluspõhjakiivid on lausaliselt kaetud kvaternaari setetega. Pinnakattes valitsevate limnoglatsiaalsete peeneteraliste setete ja reljeefi tasasuse tõttu on vete äravool ja infiltratsioon raskendatud. Siinse sooderikka jääjärvetasandiku pinnamoe muudavad vaheldusrikkaks mandrijää servakuhjatiseid - oosiahelikud, millest silmapaistvamad on *Tapa-Pikassaare* ja *Ohepalu-Viitna* oosistud. Tegemist on peamiselt nn kitsaste oosidega, mille hari on kumer või terav ning nõlvad sirged ja järsud, kalletega harilikult $25-30^\circ$.

Tapa-Pikassaare (ka *Rutka mäed*, *Pikkmägi*) radiaalne oosistu saab alguse Tapa linna lähedalt Valgejõe oru lammilt, ulatudes loodes Pikassaare sooni. See kujutab endast ooside ahelikku, milles on raske eristada üksikuid pinnavorme, kuna oosid on tihedalt üksteisega liitunud. Ooside laed kerkivad tasandikust 15-18 m kõrgusele, kõrgeima oosi hari ulatub Ohepalu järve lähedal 109,5 m üle merepinna.

Ohepalu-Viitna oosistu saab alguse Ohepalu järve lähedalt, suundub põhjakirdesse ja lõpeb Viitna mõhnastikus. Siinsed pinnavormid ei moodusta katkematut ahelikku, vaid esinevad üksikute gruppidega – Kõrve, Katku, Karussaare, Uku ja Viitna oosistikkudena, mille absoluutsed kõrgused ületavad samuti 100 m piiri.

2.2.3. Mullastik

Mullastikulise rajoneerimise järgi asub Ohepalu looduskaitseala Vahe-Eesti valdkonna põhjaosas Aegviidu-Käru allvaldkonnas. Muldadest valitsevad ühelt poolt madalsoo-, raba- (siirdesoo-)mullad ning teiselt poolt rähk- ja leostunud või gleistunud leostunud mullad ja nõrgalt leetunud mullad.

2.2.4. Veestik

Järved

Ohepalu looduskaitseala järved kuuluvad Kirde-Eesti vähe- ja huumustoiteliste järvede valdkonda ja nende areng algas pärast ala vabanemist Balti jääpaisjärve vete alt.

Ohepalu Suurjärv (suurus 67,3 ha; valdav sügavus 0,3-0,4 m) kuulub madalate huumustoiteliste järvede hulka, selle tüübi karaktersemaid esindajaid pole Eestis seni rohkem teada. Järv asub keset Ohepalu raba, kaldad on madalad ja turbased ning enamasti (30-40 m laiuselt) ääristatud õõtsikuga. Vesi on põhjani läbipaistev, järves on väga palju kände. Põhja katab kuni 2 m paksune turbamudakiht; haruldase nähtusena kasvab sellel kiht turbasammalt (*Sphagnum riparum fluitans*). Järves elab haruldane zooplankter – raba jämekoodik (*Heterocope saliens*). Sissevool kraavide kaudu toimub idast ja põhjast, väljavool toimub lõunaosast Põima kraavi kaudu Valgejõkke. Ohepalu Suurjärvest 0,5 km edela suunas asub *Ohepalu Väikejärv*.

Udriku Suurjärv (*Suur-Udrikjärv, Suur Udriku järv, Udriku järv*) on 23,1 ha suurune kuni 6,9 m sügavune kirde-edela suunas piklik järv, mis kuulub tüüpiliste huumustoiteliste järvede hulka. Järve edelakalda moodustab metsane Tapa-Ohepalu oosistusse kuuluv vallseljak, mujalt ümbritseb järve raba. Kaldad on turbased ja järsult vette laskuvad. Vallseljaku all esineb liivane kaldavööde, mujalt on põhi turbane. Taimestik on vähene, koosnedes kolmest liigist: pudeltarn, kollane vesikupp ja väike vesikupp. Järv on kraavi kaudu ühendatud Udriku Väikejärvega, kraavi kaudu toimub ka väljavool edela suunas Valgejõkke.

Udriku Väikejärv (*Väike Udrikjärv, Väike Udriku järv*) on Udriku Suurjärvest vahetult ida pool keset raba asuv 14,4 ha suurune ja 5,5-5,8 m sügavune tüüpiline huumustoiteline järv. Mõlemad Udriku järved on kunagi moodustanud ühise veekogu ja ka praegu on neil palju ühiseid jooni. Väikejärvel puudub aga mineraalne kallas täielikult.

Udriku järvedest natuke põhja pool asub 4,3 ha suurune *Kõnnu Mädajärv* (*Udriku Mädajärv*).

Vohnja Kõverjärv (*Vatku Kõverjärv*), mille pindala on 2,9 ha ja suurim sügavus 4,5 m, kuulub kihistumata pehmeveliste segatoiteliste järvede hulka. Põhja pool on kallas kõrge ja metsane, lääne ja lõuna pool madal, kaetud rabamännikuga. Umbjärv.

Väiksematest järvedest asuvad siin veel *Esimene Kaanjärv* ja *Tagumine Kaanjärv*, *Emmassaare Haugjärv*, *Lossijärv* (*Kurisoo järv*), *Linajärv* ja *Udriku laugasjärv*.

Vooluveekogud

Ala edelapiiril kulgev *Valgejõgi* jääb Ohepalu LKA territooriumile ca 5 km ulatuses.

Vooluveekogudest asuvad siin Ohepalu Suurjärvest algav *Põima kraav* ja Haugjärvest algav *Pala oja*, mis mõlemad suubuvad Valgejõkke ning Udriku rabast alguse saav *Läsna jõgi*, mis voolab Loobu jõkke.

2.2.5. Kooslused

2.2.5.1. Märgalad

Kaitsealal asuvad sood kuuluvad Põhja-Eesti kõrgustiku suurte mosaiiksoode, valdkonda, asudes valdkonna kõrgustiku äärealal. Pandivere kõrgustiku jalamile omane silmapaistvalt kõrge soostumus on seletatav kõrgustiku keskosast pärinevate karstivetega: arvukate allikatena väljuval veel ei ole küllaldaselt äravoolu ja aluspõhja moodustavate setete läbilaskmatuse tõttu esineb siin laialdaselt soostumist.

Tuksmani soo (*Kurisoo, Kurisu soo*), pindalaga 485 ha, asub Tapalt 12 km põhja pool Kõverjärve ja Mõndavere vahel. Tegemist on orundisooga, mis asub Pandivere kõrgustiku nõlva ja jalami piiril. Turvas ladestus järve soostumisel, lamamiseks on liivsavi ja liivsoo, toitub sademetest, lõunaosas ka põhjaveest. Rabaala serval on puisraba, keskosas levib lage älveraba, kirdeosas kasvab rohkesti murakat. Turbalasundi paksus varieerub 3,76-6,15 m-ni. Turba all on paiguti kuni 0,4 m paksune järvemudakiht. Raba idaosas asuvad Lossijärv ja Vatku Kõverjärv.

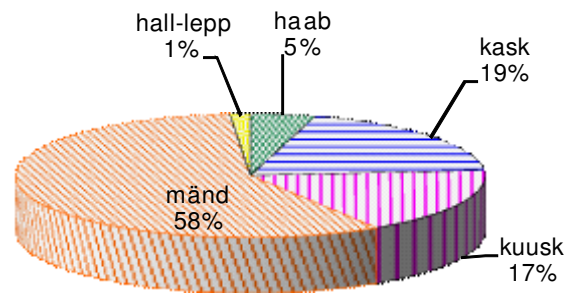
Ohepalu raba (*Pruunaraba, Lehtse raba*) asub Põhja-Eesti lavamaal, Pandivere kõrgustiku loodenõlval, veelahkmenõos. Soo tekkis järve soostumisel, mida näitab turba alla mattunud järvemuda ja järvelubja 0,5-1,3 m paksune kiht. Ohepalu soo äärealadel kasvab madalsoomets, leidub ka puis- ja rohusood. Lage siirdesoo levib sood läbiva oosi lääneserval. Soo keskosas esineb kidurate mändidega puis-põõsaraba, Ohepalu Suurjärve ümbruses ka puis- ja lageraba. Soo pindala on 5858 ha. Udriku soo (pindalaga 1169 ha) asub edelast ja kagust oosidega piiratud veelahkmealal. Turvas lasub saviliival ning on tekkinud järve soostumisel, soo toitub sademetest. Soo kirdeosa madalsoos kasvab sookaasik, raba keskosa on älve- ning peenar- ja mäta-älveraba, mida piirab puisraba. Udriku järvedest idas asub 174

ha suurune *Priisaare soo*, Kõverjärvest läänes ja edelas 59 ha suurune *Kõverjärve raba*.

Ohepalu LKA märgalasid külastati 2009. a. Eestimaa Looduse Fondi projekti „Eesti soode looduskaitseline hindamine“ (2008-2011) raames. Inventuuri tulemusi pole veel analüüsitud ja projekti raames antavaid kaitsekorralduslikke soovitusi saab arvesse võtta järgmise kaitsekorralduskava koostamisel.

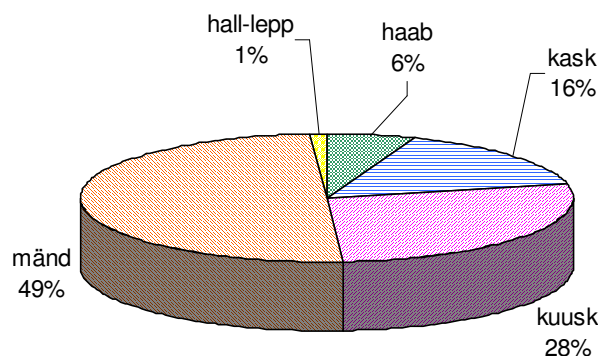
2.2.5.2. Metsad

Ohepalu looduskaitseala metsad kuuluvad Kõrvemaa metsade valdkonda (Valk, Eilart, 1974). Metsad moodustavad ca 60-70% kogu Ohepalu loodusekaitsealast. Riigimaad on 2003. a. metsakorralduse järgi ca 60% kaitseala pindalast ehk ca 3440 ha. Sellest ca 40% on metsamaa ja ca 60% moodustavad lagedad sood, järved ja muu maa. Antud ülevaade kajastab ainult riigimetsamaad, seega ca 24% kogu kaitseala territooriumist. Peapuuliigiti pindala järgi on enam kui pool metsamaast männikud 59%, vähema osakaaluga on kaasikud 19%, kuusikud 17%, haavikud 2% ja hall-lepikud 1% (joonis 1). Peapuuliikidest on Ohepalu metsades esindatud veel sanglepp. Puistute koosseisus esineb ohtralt saart, pärna ja vahtrat.

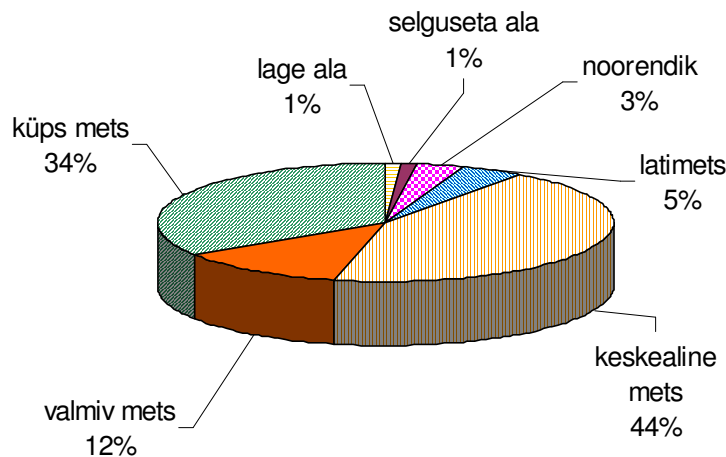
Joonis 1. Metsade jagunemine pindala järgi peapuuliigiti.

Tagavara järgi on männikuid 49%, kuusikuid 28%, kaasikuid 16%, haavikuid 6% ja hall-lepikuid 1% (joonis 2).

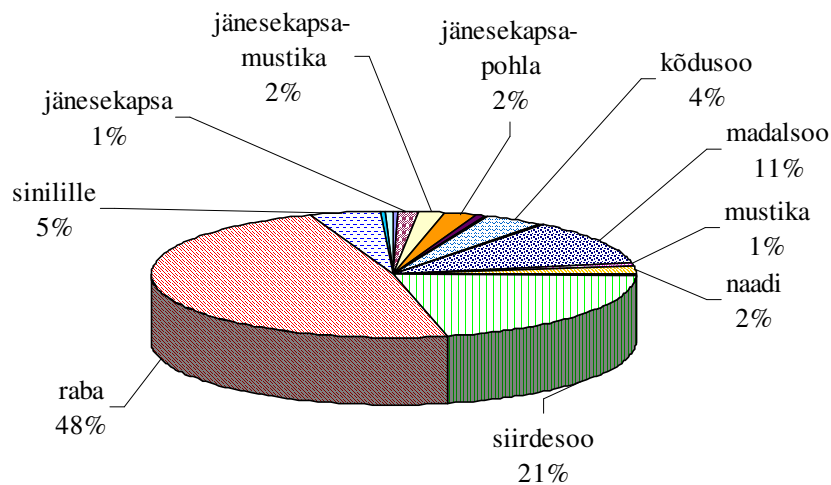
Joonis 2. Metsade jagunemine tagavara järgi peapuuliigiti.

Keskmine metsade vanus Ohepalus on 84 aastat. Kaitseala metsad enamuses jagunevad arenguklassidesse järgmiselt: keskealisi metsi 44%, küpseid metsi 34 % ja valmivaid metsi on 12% (joonis 3).

Joonis 3. Puistute jagunemine arenguklasside järgi.

Riigimaal on kasvukohatüüpidest kõige enam esindatud rabad (48%), siirdesood (21%) ja madalsood (11%) (joonis 4). Kokku on kaitsealal esindatud metsakorralduse järgi 18 erinevat kasvukohatüüpi.

Joonis 4. Ohepalu looduskaitsealal esinevad kasvukohatüübid.

Kaitseala puistute keskmine juurdekasv on 3tm/ha aastas. Puistute täius on keskmiselt 0,6. Kaitseala puistute keskmine tagavara on 161 tm/ha ning kogutagavara on 217 000 tm.

Kaitseala korraldatud metsamaast on 253 ha kuivendatud mõjuga metsa.

Keskkonnaregistri andmetel on kaitsealal 11 vääriselupaika kogupindalaga 75,9 ha.

2.2.5.3. Pool-looduslikud kooslused ja rohumaad

EELISE infosüsteemi järgi leidub pool-looduslikke niidukooslusi kaitsealal **118,19 ha**, nendest u 60 ha jääb kaitseala laiendusele. Niidud on inventeeritud 2000-2003 aastal, mil nende looduskaitseline seisund on saanud hinnangu C või D või pole hinnangut üldse antud. Vastavalt EELISE andmebaasile kuuluvad kõik pool-looduslikud kooslused Natura 2000 elupaigatüüpidesse (6210, 6270*, 6510 ja 7230). Et mõnede niitude inventuuridest on möödunud juba peaaegu 10 aastat, siis vajaksid need edasist inventuuri majandamisjuhiste väljatöötamiseks elupaikade säilimise ja kaitseala kaitse-eesmärkide täitmise eesmärgil. Esialgsel hinnangul pole suur osa niitudest hakanud veel võsastuma ja nende hooldamisega alustamine peaks olema hõlpsasti teostatav. 99 ha asub pool-looduslikest kooslustest asub Metsaküla piiranguvööndis, 19,2 ha asuvad Tapa sihtkaitsevööndis, viimastel on suur väärtus eelkõige käpaliste kasvukohana. Praegu kaitseala pool-looduslikke kooslusi ei hooldata.

Tapa sihtkaitsevööndis asub veel **28 ha** niite, mis on endised kultuurheinamaad ja mida pole EELISEs määratletud pool-looduslike kooslustena, kuid need on samuti olulised käpaliste kasvukohana, kuuludes Tapa käpaliste kasvuala koosseisu ja neid on viimastel aastatel hooldatud Riikliku Looduskaitsekeskuse ja RMK poolt.

2.2.6. Natura 2000 elupaigatüübid

EV Keskkonnaministeeriumi poolt läbiviidud inventuuri "Eesti Natura 2000" raames on Ohepalu looduskaitsealal registreeritud 12 Euroopa Liidu loodusdirektiivi I Lisa elupaigatüüpi ning määratud nende pindala ja katvus (tabel 2).

Tabel 2. Ohepalu looduskaitsealal esinevad Natura 2000 elupaigatüübid

Kood	Elupaigatüüp	Pindala (ha)	Katvus (%)
3160	looduslikud huumustoitelised järved ja järvikud	165,23	3,0
3260	jõesed ja ojad	3,8	0,0
6210	pool-looduslikud kuivad rohumaad ja põõsastikud karbonaatsel mullal	51,53	0,9
6270*	Fennoskandia madaliku liigirikkad rohumaad	61,92	1,1
6510	aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud	6,27	0,1
7110*	looduslikus seisundis rabad	1982,05	35,3
7140	siirdesood ja õõtsiksood	20,46	0,4
7230	aluselised ja nõrgalt happelised liigirikkad madalsood	28,49	0,4
9010*	läänetaiga	107,13	1,0
9050	rohunditerikkad kuusikud	89,1	1,4
9060	okasmetsad oosidel või glatsiofluviaalsetel mõhnadel	338,5	5,4
9080*	madal-soo- ja lodumetsad	702,3	7,2
91D0*	siirdesoo- ja rabametsad	285,13	5,1

Ohepalu looduskaitsealal on Natura 2000 elupaigatüüpe 66% kaitseala pindalast (lisa 5, kaart 5). Kõige enam on kaitsealal esindatud looduslikus seisundis rabad - ca 35% kogu pindalast. Järgnevalt on esindatud erinevad metsaelupaigatüübid - ca 20% pindalast, sh. soo- ja rabametsi ca 12%. On selgunud, et mitmed metsaelupaigatüübid on kohati määratud valesti ja vajaksid seetõttu reinventeerimist. Palju on ka looduslike veekogusid - ca 3% kaitseala pindalast. Niite on ainult ca 2% kaitseala pindalast.

2.2.7. Taimestik

Eesti geobotaanilise rajoneerimise kohaselt kuulub Ohepalu looduskaitseala Lääne-Baltikumi geobotaanilise allprovintsi Vahe-Eesti rabade ja lodumetsade rajooni, rabade ja rabametsade 'Kõrvemaa' allrajooni. Taimkattes on ülekaalukalt esindatud raba-taimekooslused, nende kõrval esineb ka rabastunud männi-segametsade taimekooslusi ja rabastunud männikuid.

Ohepalu looduskaitsealal registreeritud looduskaitsealused taimeliigid on esitatud tabelis 3. Kokku on kaitsealalt leitud 9 II kategooria ja 17 III kategooria kaitsealust taimeliiki. 2 liiki (kõdu-koralljuur ja koldjas selaginell kuuluvad Eesti Punase Raamatu (2008) andmetel eriti ohustatud liikide kategooriasse.

Tabel 3. Ohepalu looduskaitsealalt leitud EL loodusdirektiivi ja Eestis kaitse all olevad taimeliigid. Liigid, mille kohta EPR kategooria kohta märget pole, on tavalised.

Liiginimi ladina keeles	Liiginimi eesti keeles	Loodus-direktiiv	LKS	EPR (2008)
<i>Cypripedium calceolus</i>	kaunis kuldking	II, IV	II	Ohulähedane
<i>Corallorhiza trifida</i>	kõdu-koralljuur		II	Eriti ohustatud
<i>Dactylorhiza incarnata</i> <i>ssp. hyphaemathodes</i>	täpiliste lehtedega kahkjaspunane sõrmkäpp		III	
<i>Dactylorhiza baltica</i>	balti sõrmkäpp		III	
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kahkjaspunane sõrmkäpp		III	
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	vööthuul-sõrmkäpp		III	
<i>Dactylorhiza maculata</i>	kuradi-sõrmkäpp		III	Ohulähedane
<i>Dactylorhiza cruenta</i>	täpiline sõrmkäpp		II	Puudulikult tuntud
<i>Daphne mezereum</i>	harilik näsiniin		III	
<i>Dracocephalum</i> <i>ruyschiana</i>	sile tondipea		II	Ohualdis
<i>Epipactis atrorubens</i>	tumepunane neiuvaip		III	
<i>Epipactis palustris</i>	soo-neiuvaip		III	
<i>Gymnadenia conopsea</i>	harilik käoraamat		III	
<i>Goodyera repens</i>	roomav öövilge		III	
<i>Listera ovata</i>	suur käopõll		III	
<i>Listera cordata</i>	väike käopõll		II	Ohualdis
<i>Lycopodium clavatum</i>	karukold	V	III	Ohulähedane
<i>Malaxis monophyllos</i>	ainulehine soovalk		II	Ohualdis
<i>Neottia nidus-avis</i>	pruunikas pesajuur		III	
<i>Nymphaea alba</i>	valge vesiroos		III	Ohulähedane
<i>Ophrys insectifera</i>	kärbesõis		II	Ohulähedane
<i>Orchis militaris</i>	hall käpp		III	Ohulähedane
<i>Pedicularis sceptrum-</i> <i>carolinum</i>	Kuninga-kuuskjalg		III	Ohulähedane
<i>Platanthera bifolia</i>	kahelehine käokeel		III	
<i>Pulsatilla patens</i>	palu-karukell	II, IV	III	Ohulähedane
<i>Saussurea esthonica</i>	eesti soojumikas	II,IV	II	Ohulähedane
<i>Selaginella selaginoides</i>	koldjas selaginell		II	Eriti ohustatud

Palu-karukella populatsioon Tapa lähedal on kesine, keskkonnaseire andmetel leiti 2003. aastal 5 isendit ja 2009. aastal 4 isendit. Kasvutingimuste parandamiseks hoida kõrvalasuv tee ja üle Valgejõe kulgev Rutka sild autoliikluseks suletuna, et vältida külastamisest ja

tallamisest tulenevaid negatiivseid mõjusid.

Valdav enamuse kaitsealuste taimeliikide teadaolevatest kasvukohtadest asub Ohepalu-Pala tee ääres ja Tapa sihtkaitsevööndis. Viimane on eriti käpalisterikas ja botaaniliselt hinnaline (Kukk, Hurt 2004). Kogu Tapa skv (**160 ha**) on maastikuliselt väga mosaiikne, madalsooniidud vahelduvad kuivemate männitukkade ja kuivendatud rohumaadega. Väärtuslike taimeliikide kaitse paremaks korraldamiseks on vaja täpsemaid andmeid kasvukohtade ja looduskaitse seisundi kohta. Olemasolevad geograafilised andmed on esitatud areaalidena, kus taimede kasvukohana on märgitud kogu Tapa skv (EELIS) või käsitsi aluskaardile joonistatud punktidenähtena (Kukk, 1990; Kukk, Hurt, 2004) mis on vananenud, digitaliseerimiseks ebapiisavas mõõtkavas ja taimede seisundi näitajad ei ole ühtlaselt fikseeritud. Suure kasvukohtade varieeruvuse tõttu vajab kogu Tapa skv käpaliste kasvuala põhjalikku hoolduskava, sest rakendatavad hooldusvõtted on kasvukohtade varieeruvuse ja eri liiki taimede ökoloogilise nõudluse tõttu ala piires erinevad.

2.2.8. Linnustik

Ohepalu looduskaitseala hõlmab 5683 ha ulatuses ka Ohepalu linnuhoiuala (IBA kood 034, linnuala kood EE0020205) sookure pesapaikade ning sügisrände peatuspaikade kaitseks. Kaitsealal pesitseb kaks I kaitsekategooria liiki - must-toonekurg (kaks pesapuud) ja kaljukotkas (üks paar). Kaitsealalt on leitud 6 II kaitsekategooriasse kuuluvat liiki, neist olulisem on metsis (ca 20 metsisekukke) ja 27 III kategooria liiki, kellest väärrib märkimist sookurg (pesitseb 15 – 20 paari, sügisrändel on mõnel aastal peatunud 1000 – 2500 isendit). Sookure seire andmetel pesitses 2009. aastal siin 13 paari. Ohepalu on oluline rändepeatuspaik ka hanelistele. Linnuhoiualaks kvalifitseerub Ohepalu LKA paigana, kuhu koondub vähemalt 1% Euroopa Liidus ohustatud liigi sookure rändete populatsioonist ning oluliste liikidena on märgitud ka must-toonekurg, sõtkas ja kaljukotkas. 2009. aastal viidi Riikliku keskkonnaseire alamprogrammi “Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire” projekti "Madalsoode ja rabade linnustik" raames läbi Ohepalu soode haudelinnustiku seire.

Tabel 4. Ohepalu looduskaitsealalt loendatud kaitsealused linnuliigid.

Liiginimi ladina keeles	Liiginimi eesti keeles	Linnu-direktiiv	LKS	EPR (2008)
<i>Accipiter gentilis</i>	kanakull	I	II	Ohulähedane
<i>Accipiter nisus</i>	raudkull		III	
<i>Aegolius funereus</i>	karvasjalg-kakk	I	III	Ohualdis
<i>Aquila chrysaetos</i>	kaljukotkas	I	I	Ohualdis
<i>Bonasa bonasia</i>	laanepüü	I	III	
<i>Bucephala clangula</i>	sõtkas	I		
<i>Bubo bubo</i>	kassikakk	I	II	Ohualdis
<i>Buteo buteo</i>	hiireviu		III	
<i>Caprimulgus europaeus</i>	öösorr	I	III	
<i>Ciconia nigra</i>	must-toonekurg	I	I	Eriti ohustatud
<i>Circus aeruginosus</i>	roo-loorkull	I	III	
<i>Circus cyaneus</i>	välja-loorkull	I	III	Ohulähedane
<i>Circus pygargus</i>	soo-loorkull	I	III	Ohulähedane
<i>Columba oenas</i>	õõnetuvi		II	
<i>Crex crex</i>	rukkirääk	I	III	
<i>Dendrocopus minor</i>	väike-kirjurähn		III	
<i>Dryocopus martius</i>	musträhn	I	III	
<i>Ficedula parva</i>	väike-kärbsenäpp	I	III	

<i>Gavia stellata</i>	punakurk-kaur		III	
<i>Glaucidium passerinum</i>	värbkakk	I	III	
<i>Grus grus</i>	sookurg	I	III	
<i>Jynx torquilla</i>	väänkael		III	
<i>Lanius excubitor</i>	hallõgija	I	III	Ohulähedane
<i>Lanius collurio</i>	punaselg-õgija	I	III	
<i>Lullula arborea</i>	nõmmelõoke	I	III	
<i>Numenius phaeopus</i>	väikekoovitaja		III	Ohulähedane
<i>Numenius arquata</i>	suurkoovitaja		III	
<i>Pernis apivorus</i>	herilaseviu	I	III	
<i>Pluvialis apricaria</i>	rüüt	I	III	
<i>Podiceps auritus</i>	sarvikpütt	I	II	Ohulähedane
<i>Porzana porzana</i>	täpikhuik	I	II	
<i>Strix uralensis</i>	händkakk	I	III	
<i>Tetrao tetrix</i>	teder	I	III	Ohulähedane
<i>Tetrao urogallus</i>	metsis	I	II	Ohualdis
<i>Tringa glareola</i>	mudatilder	I	III	
<i>Tringa totanus</i>	punajalg-tilder		III	
<i>Vanellus vanellus</i>	kiivitaja		III	

Kõikide linnuliikide puhul on kaitse-eesmärgiks nende oluliste elupaikade säilitamine vajalikus kvantiteedis ja kvaliteedis ning negatiivsete mõjude minimeerimine.

I kaitsekategooria liikide elupaikade säilimine on olnud tagatud tänu kaitse-eeskirjaga sätestatud piirangutele, kuid vähem tähelepanu on pööratud must-toonekure toitumisalade võimalikule kvaliteedi langusele, millel võib olla pesitsemisedukusele samaväärne mõju kui pesapaiga hävimisel või otsesel häirimisel. Toitumiseks on sobivaimad looduslikud ojad. Kevaditi intensiivselt külastatavad kraavid ja süvendatud ojad kipuvad kesksuveks, mil on kõige aktiivsem poegade toitumise aeg, kuivama. Tuleb analüüsida võimalikke toitumisasid ja nende kvaliteeti.

Ohepalu LKA1 asub 4 metsise mängupaika (Tuksmani, Mädajärve, Litsemäe 1, Litsemäe 2). Metsisele on oluliseks ohustavaks teguriks kähriku ja rebase ning metssea kui kurnade hävitaja kõrge arvukus. Ulukid liiguvad kõrvalasuva kaitsevæe keskpõlügeni ebasoodsate tingimuste eest (müra, metsaraied) Ohepalu looduskaitsealale (2 metsise mängupaika piirnevad vahetult põlügeniga). Metsise soodsa seisundi säilitamiseks vajab kähriku, rebase ja metssea arvukus reguleerimist. Jahiseltside ja kaitseala valitseja vahel toimub tõhus koostöö ning looduskaitsejate ettepanekuid võetakse arvesse küttimismahtude määramisel. Metsise mängupaiku inventeeriti 2010. aasta kevadel.

Kaitsealal pesitseb u 15-20 paari sookurgi ja sügisrände ajal peatub u 500 lindu. Võimalikuks ohustavaks teguriks on eelkõige inimese tekitatud häirimine (rahvaüritused rabas, ATVdega sõitmine), mis Ohepalu LKA1 on üheks olulisemaks probleemiks, nii pesitsusajal kui rändeaegsel peatumisel.

Negatiivseks teguriks võib olla pesitsusaegne keskpõlügenilt kostuv lahingõppuste müra, mis võib mõjutada I kategooria liike ning metsist, kelle elupaigad piirnevad põlügeniga. See mõjutegur vajab lisaanalüüsi.

Lisaks eelpool kirjeldatud linnuliikide kaitsmisele on Ohepalu LKA eesmärgiks linnualana ka muude linnudirektiivi I lisa liikide (vt tabel 4), kellest Eesti Punase Raamatu (2008)

kategooriate järgi 3 liiki on ohualtis ja 7 ohulähedases seisundis, soodsa seisundi säilitamine. Kaitsekorralduslike tegevuste planeerimiseks puuduvad piisavad andmed liikide elupaikade ja arvukuse kohta, mistõttu on vaja läbi viia kaitseala linnustiku inventuur kaitsealuste linnuliikide seisundi tuvastamiseks.

2.2.9. Kahepaiksed

Ohepalu looduskaitsealal ei ole kahepaikseid uuritud, registreeritud on ainult rabakonna (*Rana arvalis*) esinemine, kes kuulub III kaitsekategooriasse ning EL loodusdirektiivi IV lisasse.

2.2.10. Imetajad

Ohepalu looduskaitsealalt on leitud 7 EL Loodusdirektiivi II, IV ja V lisades nimetatud liiki, kusjuures nendest kaks – põhja-nahkhiir ja saarmas - on ka Eestis riikliku kaitse all (tabel 5). Varasemast ajast (1968) on teada lendorava (*Pteromys volans*) (LK I, Dir II, IV) esinemine.

Tabel 5. Ohepalu looduskaitsealal elavad EL loodusdirektiivi kuuluvad imetajaliigid.

Liigi nimi ladina keeles	Liigi nimi eesti keeles	Loodusdirektiiv	LKS	EPR (2008)
<i>Canis lupus</i>	hunt	II, IV		Ohulähedane
<i>Castor fiber</i>	kobras	II, IV		
<i>Eptesicus nilssoni</i>	põhja-nahkhiir	IV	II	
<i>Martes martes</i>	metsnugis	V		
<i>Lepus timidus</i>	valgejänes	V		
<i>Lutra lutra</i>	saarmas	II, IV	III	
<i>Lynx lynx</i>	ilves	II, IV		
<i>Ursus arctos</i>	karu	II, IV		

2.2.11. Selgrootud

Ohepalu looduskaitseala külastati 2009. a. LKK Järva-Lääne-Viru regiooni haruldaste selgrootute inventuuri käigus. Käesoleva kava koostamise ajaks on laekunud ainult esialgsed andmed. Registreeriti suure rabakiili (*Leucorrhinia pectoralis*) (LK III, Dir II, IV) esinemine, hulk kogutud materjali on veel määramata. Arvestades rabade, jõgede ja järvede esinemist alal, on tõenäoline, et siin esineb palju rohkem haruldasi ja ohustatud selgrootuid (eriti kiililisi) kui praegu teada.

2.3. Ülevaade ajaloost ja kultuuripärandist

2.3.1. Ajalugu

Arheoloogilised leiud tõendavad, et Ohepalu looduskaitseala ümbritsevad alad on asustatud juba vähemalt nooremast kiviajast alates, kuid leide on vähe ja need ei võimalda jälgida asustuse levikut. Andmeid vanima asustuse kohta piirkonnas annab leitud kivikalme kunagise Metsaküla (praegu Mõndavere) territooriumil Ees-Katku talu juures. Ka pärast põlluharimise algust jäi põlluks sobivate maade vähesuse tõttu asustus Kõrvemaal hõredaks.

Esimesed kirjalikud teated piirkonna asustuse kohta pärinevad 13. sajandi algusest. Pala-Kadrina ühendustee olemasolu on olnud dateeritud juba 1240. aasta kaartidel. Kuigi kaitseala territoorium on olnud hõredalt asustatud, oli Ohepalu looduskaitseala ümbrus Kadrina valla osas küllaltki tihedalt asustatud ja mõned külad olid õigegi suured. Kaitseala territooriumil ja ümbruskonnas asuvatest küladest on 13. saj esimese poole Taani hindamisraamatutes loetletud järgmised külad (sulgudes on antud külanime kirjalikult esmakirjapanekul): Ohepalu (Othaenpan), Kõrveküla (Corpius), Udriku (Vtric), Vohnja (Øuhut), üks vanemaid külasid on ka Pala (Pallal) (teateid aastast 1523).

Riikliku tähtsusega muisuskaitseobjekte kaitsealal ei asu.

2.3.2. Kultuuripärand

Kõnealuse piirkonnaga laiemas ulatuses ja Pandivere reljeefiga on seotud hulk muistendeid. Mõned neist pärinevad ka Ohepalu kaitsealalt.

- Kord harjutanud Kalevipoeg märkiviskamist. Kivid langenud kõik Pala külla Sõela talu heinamaadele.
- Pala idarajal Ohepalu oosil Naelaaugumäel leiduvad augud olevat Kalevipoja hobuse tohutute raudade naelte jäljed.
- Suurjärves elavat näkid või neitsid, keda on nähtud oma juukseid kammimas või inimestega juttu ajamas. RKM II 11, 243/5 (1); RKM II 11, 247/51 (3).
- Udriku Suurjärve kaldal kõssitav püstjas Kükkaeide kivi olevat kiviks muutunud Ohepalu küürakas nõid.
- Kord läinud vanatüdruk Suure järve äärde pesu pesema. Järve keskelt ujunud tema juurde vaskkatel. Vanatüdruk kutsunud teisi appi katelt välja tõmbama, aga siis läinud katel tagasi. RKM II 11, 245/7 (2).
- Ohepalus Kirikumäel olnud kunagi kirik. Tõenäoliselt tähistab sealne kivivare vana matmispaika.
- Rändrahnud Kadrina valla piires on kas kultusekivid või seotud Kalevipoja muistenditega.

2.4. Teadustöö ja seire

Ohepalu looduskaitsealal asuvad järgmised riikliku eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogrammide seirealad:

- 1) kotkaste ja must-toonekure seire: kaljukotka (*Aquila chrysaetos*), must-toonekure (*Ciconia nigra*) seire.
- 2) hanede, luikede ja sookure seire: sookure (*Grus grus*) seire.
- 3) metsislaste seire: metsise (*Tetrao urogallus*) seire.
- 4) ohustatud ja kaitstavate soontaimede seire: kärbesõis (*Ophrys insectifera*) - Tapa skv, palu-karukell (*Pulsatilla patens*) – Rutkamäe skv, täpiliste lehtedega kahkjaspunase sõrmkäpa vorm (*Dactylorhiza incarnata* var. *hyphaematodes*) – Rutkamäe skv.
- 5) saarmas ja kobras - kaitsealal piirkonnas on kaks seirejaama (Nahe, Ohepalu lka).
- 6) väikejärvede seire - Ohepalu järv.

Lisaks on alates 2008/2009 talvest kaitsealal teostatud ulukite talvist jäljeloendust kaitsekorraldusliku seirena.

2.5. Turismiobjektid ja rekreatsioon

Ohepalu looduskaitsealal asuvad järved on puhkekohtadena intensiivselt kasutatavad peamiselt Tapa linna elanike poolt. Populaarseimad külastuspaigad on Kõverjärv, Udriku Suurjärv ja Esimene Kaanjärv, ning kalameeste poolt kaitseala lõunapoolne osa Valgejõe ääres. Nimetatud paiku kasutatakse nii ujumiseks kui kalastamiseks ja järvede kaldad on parkimiskohtade puudumise ja liigse külastuskoormuse tõttu kannatanud (tallamine, prahistamine). Külastuskoormuse all kannatab ka õrna pinnasega Ohepalu raba, kus sõidetakse mootorsõidukitega (ATVd). Kaitseala valitseja ei ole ala loodusväärtuste säilimise eesmärgil huvitatud ala laialdasest puhkemajanduslikust arendamisest ja reklaamimisest turismipiirkonnana, sest ümbruskonnas on olemas piisavalt puhkealaid (Neeruti, Viitna, Lahemaa, Põhja-Kõrvemaa). Seetõttu pole siia plaanis rajada õpperadasid, puhkerajatisi ja lõkkeplatse. Kaitseala külastajana soovitakse pigem näha teadlikke omal käel liikuvaid loodushuvilisi ja matkajaid, samuti sobib ala suurepäraselt jalgrattaga liikumiseks. Kaitseala läbivale Ohepalu-Tapa vahelisele pinnasteele on paigaldatud puidust viitasid. Kokku on alal 5

infotahvliit (vt lisa 5, kaart 7):

- Kõverjärve ääres asuvas laagripaigas;
- kaitseala lõunaosas Valgejõe silla juures;
- Udriku Suurjärve ääres;
- kaitsealale Mõndavere küla poolt siseneva tee ääres Mägiküla piiranguvööndis (kaitseala loodenuurk);
- kaitseala läbival Ohepalu-Pala tee ääres kaitseala idapiiril.

Mootorsõidukitega kaitsealal liikumise takistamiseks on kokku paigaldatud 4 lukustatud tõkkepuud (lisaks veel 1 tõkkepuu kaitsealast väljas Tapa-Lehtse teelt Valgejõeni kulgeval pinnasteel, paigaldanud maaomanik) koos mootorsõidukite liikumist piirava märgiga (vt lisa 5, kaart 7) ning plaanis on paigaldada veel üks Ohepalu-Pala tee kaitsealale sisenemise kohas. Kõverjärve äärde on rajatud parkla. Kaitsealal asuvad pinnasteed pole tavalise sõiduautoga läbitavad, kuid probleemiks on tõkkepuude sage lõhkumine maastikuauto või ATVga kaitsealal sõitjate poolt. Suure külastatavuse ja külastajate madala loodusteadlikkuse tõttu on vajalik ala regulaarne järelevalve, tõkkepuude parandamine, prahi koristamine, ebaseaduslike lõkkeplatside likvideerimine. Kohtadesse, kuhu kiputakse rajama lõkkekohti, tuleb paigaldada ka lõkke tegemist ja prügi mahajätmist keelustavad piktogrammide.

Tabel 6. Peamised külastusobjektid Ohepalu LKAI

Kõverjärv	Probleemiks on olnud massiline külastamine ja autodega järve kaldale sõitmine, autode pesemine järves. Praegu on ligipääs autodele suletud tõkkepuu ja keelumärgiga, on olemas parkla. Parklas on infotahvel. Järve kaldal on suur prügikonteiner, mis likvideeritakse Kadrina valla poolt. Puhkerajatisi ei ole, ka tallamiskahjustusi suurel määral ei olnud.
Udriku Suurjärv	Järve ääres on infotahvel ja lõkke tegemist keelav märk. Jälgi oli mõnedest lõkkeplatsidest, kalameeste poolt on järve kaldale puhastatud koht paadi vette laskmiseks. Järv piirneb teepoolsest küljest oosi nõlvaga ja järve kaldale pääsemiseks on pinnas oosi järsul nõlval tallamise tagajärjel kahjustatud ja kohati erodeerunud. Vajalik oleks trepp.
Ohepalu Suurjärv	Järvest u 300 m kaugusel oosi harjal on ebaseaduslik lõkkeplats ja istumispakud. Vajalik oleks lõkketegemist keelustav märk. Rabapinnasel on märgatav ka sissetallatud rada teest järveni.
Valgejõe kallas	Jõe ääres on infotahvel ja lõkke tegemist keelav märk. Kalameeste hulgas populaarne koht, rajatud mitu lõkkeplatsi ja palgid istumiseks. Üle Valgejõe paikneb kitsas purre, mis on mootorratta või ATVga siiski ületatav. Purre on üsna vana ja uus tuleb rajada selline, mis ei võimalda ATVga ületamist.

2.6. Sotsiaalne ja majanduslik keskkond

Looduslikest utilitaarsetest ressurssidest on olulisima tähtsusega mets ja selle kõrvalsaadused. Mitteutilitaarsete väärtustena on oluline puhkemajanduslik looduslik maastik tervikuna (metsad, sood-rabad, veekogud). Kaitsealal püsielanikkond puudub, kuid suhteliselt suure eramaade osakaalu tõttu (12%, peamiselt metsamaade omanikud) võib näha konflikti teket looduskaitsete eesmärkide täitmise ja eraomanike majanduslike huvide vahel. Probleemne ja konflikti tekitav on ka kooslusi kahjustav ala puhkemajanduslik kasutamine Tapa linna elanike poolt - mootorsõidukitega liiklemine rabas ja skuuritritega sõitmine järvedel. Ohepalu kaitsealal tegeleb turismiga ka Ohepalu külas asuv Linnumäe Loodustalu ja Õnnela Külalistemaja (samad omanikud).

Tabel 7. Ohepalu looduskaitsealaga seotud huvigrupid

Huvigrupp	Alaga seotud huvid
Kaitseala valitseja	Kaitseala loodusväärtuste säilitamine

Erametsaomanikud	Metsast saadav tulu puidu näol
Ümbruskonna elanikud, puhkajad	Turismi korraldamine, metsa kõrvalsaadused, ettevalmistatud puhkekohad, info, puhas ja elamisväärne keskkond
RMK	Metsade hooldustööd
Teadlased	Kaitsealal kasvavate taimeliikide uurimine, kaitsealuste liikide seire
EV Kaitseväge	Sõjaliste õppuste korraldamine Ohepalu LKA vahetus läheduses keskpõlügenil, liikumine mööda kaitsala läbivat Ohepalu-Pala teed
Seiklusturistid	Sõitmine ATVdega, (huvi skautisõitjate järele Ohepalu LKA järvedel mainiti KKK koostamise ajal 2002.a., viimasel ajal pole teateid selle kohta olnud)
Jahimehed	Huvi jahilukite järele

Ohepalu looduskaitseala maa jaguneb omanike kaupa järgmiselt: riigimaa Riigimetsa Majandamise Keskuse halduses 83%, eramaa 12%, jätkuvalt riigi omandis olevad katastrisse kandmata maad 5% (tabel 8, vt ka lisa 5, kaart 4).

Tabel 8. Maade jagunemine valdajate kaupa (Maa-ameti 12.10.2009 andmed).

Maavaldaja	Ha	Kogupindalast %
RMK Harjumaa metskond	1964,06	34
RMK Lääne-Virumaa metskond	2829,1	49
Eramaad kinnistus	721,21	12
Jätkuvalt riigi omandis olevad maad	302,6	5

Kaitsejõud on huvitatud kaitsealaga piirneval keskpõlügenil sõjaliste õppuste teostamisest. Keskpõlügeni kasutamist võimalikult keskkonnahoidlikul viisil reguleerib Kaitseväge keskpõlügeni keskkonnakorralduskava 2004-2013 (Hendrikson&Ko, 2003) ning põlügeni keskkonnakasutusjuhend. Kaitseala vahetus läheduses asub põlügeni laskeväli nr 5 (Kukepalu laskeväli), mis piirneb Ellamaa sihtkaitsevööndis asuva metsise mängupaigaga (Litsemäe) ja asub vaid 2 km kaugusel kaljukotka pesapaigast. Laskeväljade kasutuseeskirjades on sätestatud keskkonnakaitselised piirangud, antud laskevälja puhul määrarikastele laskeharjutustele 01.09 kuni 05.10 kella 17.00 – 8.00 ja inimestele liikumisele ajavahemikus 01. märts kuni 15. mai kella 17.00 – 11.00. Ometi ei ilmne keskkonnakorralduskavas müra tekitamise piiranguid kaljukotka pesitsemisaja tõttu.

Põlügenil toimuvate lahinglaskmiste müra määramiseks on läbi viidud mürauringuid, mille tulemused on kättesaadavad ka kaitseala valitsejale. Raskemetallide ja muu reostuse tuvastamiseks pinnases ja pinnasevees on põlügeni detailplaneeringuga kavandatud 2 seirepuurkaevu rajamine 2009. aastal.

Siiski vajaks analüüsimist, millisel määral mõjuvad lahingõppuste käigus tekkivad mürahäiringud Ohepalu LKA I pesitsevate I ja II kategooria kaitsealuste linnuliikide elutegevusele ja pesitsemisedukusele. Tulemuste põhjal tuleks kaaluda kaitsejõududele ettepaneku tegemist täiendavate piirangute lisamiseks vastavate laskeväljade kasutamiseeskirjadesse.

Kaitseväge keskpõlügenil ja Ohepalu LKA valitsejal on mõistlik teha koostööd arvestades mõlema huvidega.

3. Kaitseala kaitseväärtused ja kaitse-eesmärgid

3.1. Kaitseväärtused

Peatükis tuakse kaitseala väärtused, kaitse-eesmärgid, nende saavutamist mõjustavad tegurid ning kaitseks vajalikud tegevused.

3.1.1. Loodusmaastikud ja iseloomulikud pinnavormid

Väärtus (objekt ja piirkond)	Kaitse-eesmärgid	Väärtusi mõjutavad tegurid	Tegevused	Oodatavad tulemused
Maastikud: - metsamaastik - soomaastik (kogu kaitseala) Iseloomulik geomorfoloogia: - Tapa-Pikassaare oosistik - Ohepalu-Viitna oosistik (kogu kaitseala)	Ohepalu looduskaitseala maastikuliste ja esteetiliste väärtuste säilimine pinnavormide säilimine	- inimeste madal loodusteadlikkus; - puhkemajanduse korraldamatus (mootorsõidukitega liikumine väljaspool radu, puhkekohtade omavoliline rajamine, tallamiskoormus, prahistamine); - maastikuilmet kahjustavad tehisobjektid (lagunenud ehitised, tasandamata karjäärid); - reguleerimata raied - maa-ainese kaevandamine; - erosiooni teke oosinõlvadel tallamise tagajärjel	- kaitseala tähistamine; - infrastruktuuride rajamine ja rekonstrueerimine toimub vaid kooskõlastatult ala valitsejaga; - varemete eemaldamine ja kruusakarjääri rekultiveerimine; - metsade looduslähedane majandamine; - külastuse reguleerimine, tõkkepuude hooldamine, prahi koristamine; - infomaterjalide ja trükiste väljaandmine; - trepi rajamine oosi nõlvale; - järelevalve	- kaitseala on säilitanud loodusliku ilme, maastikku sobimatuid tehisobjekte ei ole; - populaarsetes külastuskohtades järvede kallastel ei esine prahistamist ja ei tehta lõket; - tõkkepuude lõhkumine ja ATVdega sõitmine on vähenenud; - kruusakarjäär on rekultiveeritud ja varemed lammutatud - Udriku Suurjärve oosile on rajatud trepp

3.1.2. Elustik

I kaitsekategooria linnuliigid

- kalju- e maakotkas	- olemasoleva arvukuse säilimine - pesitsustingimuste säilimine	- pesitsusaegne häirimine (müra kaitsejõudude polügoonilt, sihtkaitsevööndi külastamine keeluajal); - pesapuude hävimine ja pesapaiga ilme muutmine	- liikumispiiranguvööndite tähistamine; - külastuse reguleerimine; - järelevalve (reservaadi puutumatus ja liikumispiirangute tagamine); - teadustöö ja seire	- olemasoleva arvukuse säilimine
- must-toonekurg	- olemasoleva arvukuse säilimine - pesitsus- ja toitumistingimuste säilimine	- pesitsusaegne häirimine (müra kaitsejõudude polügoonilt, sihtkaitsevööndi külastamine keeluajal); - toitumispaiade degradeerumine (kuivenduskraavide kinnikasvamine või suvine kuivamine); - pesapuude hävimine ja pesapaiga ilme muutmine		

II-III kaitsekategooria linnuliigid

- sookurg (Ohepalu skv ja Udriku skv)	- pesitsevate lindude ja rändeaegsete kogumite arvukuse säilimine	- häirimine pesitsusajal (liiklemine mootorsõidukitega, turism, jahipidamine, rahvaüritused rabas, mille mõju avamaastikul ulatub kilomeetrini ja enam); - häirimine rändeaajal	- järelevalve; - külastuse reguleerimine; - kuivenduskraavide looduslik hooldamine; - seire ja teadustöö	- pesitsevate lindude olemaoleva arvukuse säilimine - rändeaegsete kogumite arvukuse säilimine
- metsis Mädajärve skv, Ellamaa skv, Ristsaare loodusreservaat, Kuresoo skv	- olemasoleva arvukuse säilimine - olemasolevate mägupaikade ja elupaikade säilimine	- reguleerimata raied; - metsade kuivendamine; - metssea ja kähriku kõrge arvukus; - mäguaegne häirimine (sh võimalik müra kaitsevæe polügoonilt)	- kuivenduskraavide loodussõbralik hooldamine; - külastuse reguleerimine; - kaitseala võõrdite tähistamine; - looduslähedane metsade majandamine; - metssea, kähriku ja rebase arvukuse reguleerimine; - järelevalve; - seire ja teadustöö.	- olemasoleva arvukuse säilimine kõikides mägupaikades

II-III kategooria taimeliigid

II ja III kaitsekategooria taimeliigid (vt tabel)	- populatsioonide säilimine - populatsioonide suurenemine	- niitude võsastumine, hoolduse puudumine; - puisturinde tihenemine metsas asuvates kasvukohtades; - taimede noppimine ja väljakaevamine; - kasvupaikade füüsiline kahjustamine (ATVga liikumine Tapa skv) ja keskkonnareostus (tallamine, intensiivne küllastamine, prahistamine); - koordineerimata raied; - veerežiimi muutused (eelkõige kuivendamine); - metssigade kõrge arvukus	- kasvukohtade regulaarne hooldamine; - kasvukohtade kaardistamine ja hoolduskava koostamine Tapa skv kâpaliste kasvualale - külastuse reguleerimine, Valgejõe purde rekonstrueerimine; - veerežiimi jälgimine; - teadmata kasvukohtade tuvastamine; - looduslähedane metsade majandamine; - metssea arvukuse reguleerimine; - regulaarne seire; - järelevalve	- taimede kasvukohtade ja populatsioonide soodne seisund on säilinud; - Tapa skv kâpaliste kasvuala kasvukohad on kaardistatud ja hoolduskava koostatud; - kasvukohtade erisusi arvestavalt toimub regulaarne hooldamine; - inimtegevuse tekitatud kahjustusi pole.
--	--	--	--	--

3.1.3. Kooslused

Mârgalad

Kaitsealal asuvad mârgalad (7110, 7140, 7230, *91D0) (kogu kaitseala)	- loodusliku seisundi säilitamine	- veetaseme muutmine; - reguleerimata metsaraied; - mootorsõidukitega liiklemine (ATVd, seiklusturism) väljaspool ettenâhtud radu; - puhkemajanduse korraldamatus, liigne küllastamine.	- metsade looduslähedane majandamine; - külastuse reguleerimine – tõkkepuude korrashoid, purde rekonstrueerimine; - kuivenduskraavide loodussõbralik hooldamine; - teavitamine; - järelevalve.	- mârgalad on looduslikus seisundis; - ATVdega sõitmine on vähenenud.
--	-----------------------------------	--	--	--

Metsad

<p>Natura 2000 metsad (*9010, 9050, 9060, 9080, *91D0) (kogu kaitseala)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elupaigatüüpide säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> - reguleerimata raied; - majandamise mittevastavus kaitseala kaitse-eesmärkidele; - ebapiisav ülevaade metsadest; - metsade kuivendamine; - tuleoht 	<ul style="list-style-type: none"> - metsade looduslähedane majandamine; - Natura metsade inventeerimine takseerandmete määramisega; - külastuse reguleerimine, tõkkepuude korrashoid, purde rekonstrueerimine, prahi koristamine; - teavitamine; - päästeteenistuse korraldamine; - järelevalve; - teadustöö ja seire 	<ul style="list-style-type: none"> - elupaigatüüpide soodne seisund on säilinud - vähenenud on omavoliline lõkke tegemine, prahistamine jm
--	---	---	---	--

Pool-looduslikud kooslused

<p>Kaitsealal asuvad pool-looduslikud kooslused (6210, 6270, 6510) (Metsaküla pv, Tapa skv)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koosluste ja elupaigatüüpide säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> - kinnikasvamine, võsastumine; - hooldajate puudumine; - veerežiimi muutused; - puhkemajanduse korraldamatus 	<ul style="list-style-type: none"> - niitude regulaarne hooldamine; - kuivenduskraavide loodussõbralik hooldamine; - külastuse reguleerimine; - järelevalve; - teadustöö ja seire 	<ul style="list-style-type: none"> - pool-looduslikud kooslused on inventeeritud ja neile on koostatud hoolduskava; - pool-looduslike kooslusi hooldatakse regulaarselt
--	--	---	--	---

3.1.4. Veekogud

<p>Kõverjärvi Udriku Suurjärvi Ohepalu Suurjärvi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - loodusliku seisundi säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> - mootorsõidukitega liiklemine; - koordineerimata külastamine (kalda tallamine, prahistamine, rüüstamine); - veetaseme muutmine; - Udriku Suurjärve puhul erosiooni tulemusena oosi nõlvalt mudavool järve; - mootorsõidukite pesemine veekogude kaldal 	<ul style="list-style-type: none"> - külastuse reguleerimine, tõkkepuude korrashoid, prahi koristamine; - kuivenduskraavide loodussõbralik hooldamine; - vaadete avamine; - infrastruktuuride loodussõbralik arendamine; - teavitamine; - järelevalve 	<ul style="list-style-type: none"> - järved on looduslikus seisundis; - järvekallastel pole märgatavaid puhketegevuse tekitatud kahjustusi.
---	---	---	---	---

3.1.5. Teaduslikud väärtused

<ul style="list-style-type: none"> - kaitstavate taimeliikide seisundiseire ruudud <i>Tapa skv</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - säilimine 	<ul style="list-style-type: none"> - uurimisobjektide kahjustamine külastajate poolt; - uurimuse ja seire lõpetamine 	<ul style="list-style-type: none"> - külastuse reguleerimine; - teadustöö ja seire; - järelevalve 	<ul style="list-style-type: none"> - seireruutudes teostatakse seiret järjepidevalt; - seire tulemused on kaitseala valitsejale kättesaadavad
--	---	--	--	---

4. Tegevuskava

4.1. Inventuurid, seired, uuringud

4.1.1. Inventuurid ja uuringud

Planeeritavad inventuurid ja uuringud:

4.1.1.1. Natura metsaelupaigatüüpide reinventeerimine, teostada Ohepalu looduskaitsealal täiendav inventuur Natura 2000 metsaelupaikade täpsustamiseks, 1522 ha.

4.1.1.2. Metsaküla piiranguvööndi pool-looduslike koosluste (99 ha, elupaigatüübid 6210, 6270*, 6510, 7230, Metsaküla pv) ja Tapa käpaliste kasvuala (160 ha, kogu Tapa skv) inventeerimine populatsioonide seisundi hindamiseks, kaardistamine ja hoolduskava koostamine.

4.1.1.3. Keskkonnaregistri andmestiku täiustamine. Kaitsealuste liikide leiuinfo täiendamine, teadmata leiupaikade tuvastamine ja EELISesse sisestamine.

Ettepanekud teadusuuringuteks

Teadustööde teostamisel tuleb aktiivselt pakkuda uurimisteemasid erinevatele kraadiõppuritele, uurimisasutustele, ülikoolidele ja erinevatele liigiseirespetsialistidele.

- Probleemid, mis pakuvad teaduslikku huvi:
 - Ohepalu looduskaitseala soontaimede floora ja selle dünaamika;
 - Ohepalu looduskaitseala sammaltaimede floora ja selle dünaamika;
 - Ohepalu looduskaitseala samblikud;
 - Ohepalu looduskaitseala veetaimestik ja selle dünaamika;
 - seened Ohepalu looduskaitsealal;
 - putukafauna Ohepalu looduskaitsealal (erinevad kooslused omaette teemadena);
 - Ohepalu looduskaitseala must-toonekure toitumisalad;
 - Ohepalu looduskaitseala kullilised ja nende kaitse;
 - Ohepalu looduskaitseala imetajate fauna elupaigaline levik nende omavahelised seosed ja seos teiste kaitseväärtustega. Imetajate fauna ohustatus ning inimese reguleeriva tegevuse sekkumise vajaduse võimalused ja moodused;
 - Ohepalu looduskaitseala suurkiskjate arvukus ja toitumine;
 - Ohepalu looduskaitseala maastik.

4.1.2. Riiklikud seired

4.1.2.1. Kaljukotka ja must-toonekure pesapaikade iga-aastane inventuur ja seire.

4.1.2.2. Sookure seire.

4.1.2.3. Madalsoode ja rabade linnustiku seire (toimus 2009, järgmine seirering järgmisel kaitsekorraldusperioodil).

4.1.2.4. Kärbesõie, palu-karukella seire (ohustatud ja kaitstavate taimeliikide seire raames).

4.1.2.5. Sõralised ja suurkiskjad: ulukite talvine jäljeloendus.

4.2. Maastike ja pool-looduslike koosluste taastamis- ja hooldustegevused

4.2.1. Looduslikud liigid

4.2.1.1. Kaljukotka ja must-toonekure kaitsmine

Üldised põhimõtted

Kaljukotka ja must-toonekure kaitsel tuleb arvestada järgmisi põhimõtteid:

- kaljukotka pesast vähemalt 500 m raadiuses ja must-toonekure pesast vähemalt 250 m raadiuses on igasugune majandustegevus keelatud;
- lõppraied, rajatavad sihid, metsateed ning kuivenduskraavid peaksid jääma pesast rohkem kui 500 m kaugusele;
- 1 km raadiuses pesast ei tohiks toimuda metsatöid pesitsusajal (IV-VIII);
- olemasolevate kuivenduskraavide hooldamine on lubatud vaid ajavahemikus 1. augustist 31. jaanuarini ja ainult väljaspool reservaat;

- kaljukotka pesast vähemalt 500 m raadiuses on keelatud inimeste viibimine ajavahemikus 15. veebruarist kuni 31. juulini;
- must-toonekure pesast vähemalt 250 m raadiuses on keelatud inimeste viibimine 15. märtsist 31. augustini;
- vajaduse korral teha ettepanek sõjaliste õppuste käigus tekkivate häiringute vähendamiseks Ohepalu looduskaitseala vahetus läheduses kaljukotka ja must-toonekure pesitsusperioodil, st. 15. veebruarist kuni 31. augustini;
- must-toonekure pesapaikade kaitse on tulemuslik ainult samaaegse toitumisalade kaitse korral.

Planeeritavad tegevused

- iga-aastane kaljukotka ja must-toonekure pesapaikade inventeerimine kotkaste ja must-toonekure riikliku seireprogrammi raames (vt. 4.1.2.1.);
- must-toonekure toitumisalade ja nende seisundi analüüs;
- analüüs KV keskpölvüoonilt lähtuva müra mõjust kaitsealustele liikidele;
- külastuse reguleerimisega seotud tööd, puhkemajanduse korraldamine (vt. 4.3.);
- järelevalve (vt. 4.6.2.).

4.2.1.2. Sookure kaitsmine

Üldised põhimõtted

- Sookure pesapaikades on keelatud:
 - 1) uute maaparandussüsteemide rajamine;
 - 2) veekogude veetaseme alandamine ja nende kallaste kahjustamine;
 - 3) maavarade ja maa-ainese kaevandamine;
 - 4) mürikkemikaalide kasutamine;
 - 5) metsaraie sookure pesitsusperioodil 01. aprillist kuni 01. augustini pesakohale lähemal kui 500 meetrit;
 - 6) jahipidamine sookure pesitsusperioodil 01. aprillist kuni 01. augustini;
 - 7) mootorsõidukite liiklemine selleks mitte ettenähtud ja tähistamata liiklusteel;
 - 8) telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohas.
- Vähendada häiringut rände kõrgeaegadel – sügisrändel 01. septembrist 15. novembrini. Vältida tuleb müriarikkaid laskeharjutusi Ohepalu järve ümbruse laskealadel sookurgede rahu tagamiseks 01. septembrist 05. oktoobrini kella 17.00 – 8.00.

Planeeritavad tegevused

- sookurgede seire riikliku seire raames toimub igal kolmandal aastal (toimus 2009), selle tegevuskava perioodil 2012 (vt. 4.1.2.2.);
- külastuse reguleerimisega seotud tööd, puhkemajanduse korraldamine (vt. 4.3.);
- järelevalve (vt. 4.6.2.).

4.2.1.3. Metsise kaitsmine

Üldised põhimõtted

- Säilitada metsisele sobiv metsade struktuur nii toitumiseks kui ka mängualadeks (vt. 4.7.1.);
- Kuivendamine vähendab metsisele sobivaid elupaiku. Kuivenduskraavide hooldust teha ainult lubatud kohtades ja ajal (vt. 4.7.4.1.);
- Kähriku ja metssea arvukus viia optimaalsele tasemele küttime teel;
- Metsise elupaikades ja mängualadel on keelatud teede, õhuliinide ja kommunikatsioonide rajamine.
- Metsise elupaikades ja nende lähistel on keelatud loomade lisaõõtmine.

- Vältida inimeste liikumist mänguajal mängukohtades

Planeeritavad tegevused

- metsise mänguagsete elupaikade inventeerimine (4.1.2.3.);
- külastuse reguleerimisega seotud tööd, puhkemajanduse korraldamine (vt. 4.3.);
- järelevalve korraldamine (vt. 4.6.2.);
- jahimajanduse korraldamine, ulukite arvukuse reguleerimine (kährik, metssiga, rebane), vajadusel mängu läheduses asuvate söödaplatside ja soolakute likvideerimine.

4.2.1.4. Teiste kaitsealuste linnuliikide kaitsmine

Üldised põhimõtted

- tagada kaitsealuste linnuliikide elupaikade hea seisund, sõltuvalt liigi elupaiganõudlustest kas säilitades elupaigad puutumatusena (sood, metsad, veekogud), looduslähedaselt majandades ja vajadusel hooldades (piiranguvööndi metsad teatud liikide korral, vt 4.9.1) või hooldades neid niites või karjatades ning vajadusel võsa raiudes (niidud, vt 4.2.2);
- metsatöid kevadise raierahu ajal ei teostata;
- linnujahti ei peeta

Planeeritavad tegevused

- linnustiku inventuur: elupaikade kaardistamine, arvukuse ja seisundi hindamine;
- niiduelupaikade (pool-looduslike koosluste) hooldamine ja taastamine Tapa skv-s;
- järelevalve korraldamine (4.6.2.);
- puhkemajanduse korraldamine (4.3.);
- vähendada häiringut rände- ja pesitsusajal.

4.2.1.5. II ja III kategooria taimeliikide kaitsmine

Üldised põhimõtted:

- tagada kaitsealuste taimeliikide elupaikade hea seisund, sõltuvalt liigi elupaiganõudlustest kas säilitades kasvukohad puutumatusena (sood, metsad, veekogud), mõõdukalt majandades ja vajadusel hooldades (piiranguvööndi metsad teatud liikide korral, vt 4.9.1) või hooldades neid niites või karjatades ning vajadusel võsa raiudes (niidud, teeservad, vt 4.2.2);
- metsas asuvate kasvupaikade majandamist lubada juhul, kui see ei kahjusta liigi seisundit, töid teostada vaid külmunud pinnasel ja okste äravedamisega või põletamisega kasvukohast eemal;
- võsa raiumine hooldusraie järel, põõsarinde liituvus ei tohiks ületada 0,3 ja võsa raiumist teha oktoobrist aprillini;
- niitudel asuvate kasvupaikade niitmine peab toimuma suve teisel poolel, mitte enne 01. juulit;
- peale niitmist hein riisuda ja ära vedada;
- kraavide hooldamine kaitsealuste taimeliikide kasvukohtades Tapa sihtkaitsevööndis toimub eksperthinnangu alusel.

Planeeritavad tegevused

- kaitstavate taimeliikide (kärbesõie ja palu-karukella) riiklik seire (4.1.2.4.);
- Tapa käpaliste kasvuala inventuur (160 ha) ja kasvukohtade kaardistamine kaitsekorralduslike tegevuste planeerimiseks (praegused kaardiandmed (Ü. Kukk) on ligi 20 aastat vanad), hoolduskava koostamine;
- Käpaliste kasvukohtade taastamine: Tapa sihtkaitsevööndis võsaraie 2011 a. 12 ha;
- Käpaliste kasvukohtade hooldamine: Tapa sihtkaitsevööndi kasvukohtades 2011 a. niitmine 28 ha suurusel alal, alates 2012. a. 40 ha suurusel alal, peale niitmist niide ära vedada;

- vajadusel metssea ja kopra arvukuse reguleerimine (selgub peale arvukuse iga-aastast seiret);
- jooksev liigiandmete täpsustamine;
- puhkemajanduse korraldamine (vt. 4.3.);
- järelevalve (vt. 4.6.2.).

4.2.2. Kooslused

4.2.2.1. Pool-looduslike koosluste taastamine ja hooldamine

Üldised põhimõtted:

- niita servast serva või keskelt lahku meetodil;
- niitudel asuvate kasvupaikade niitmine peab toimuma suve teisel poolel, mitte enne 10. juulit;
- niidetud peab olema 1. oktoobriks;
- peale niitmist hein riisuda ja ära vedada, koristatud peab olema järgmise aasta 1. maiks;
- ei tohi rikkuda pool-looduslikul kooslusel asuvat pärandkultuuri objekti.

Planeeritavad tegevused:

- pool-looduslike koosluste taastamine ja hooldamine (Metsaküla pv 99 ha, Tapa skv 19 ha, eeldatav maht võib muutuda peale inventuuri).

4.2.3. Maastikud

4.2.3.1. Maastike korrastamine ja taastamine

Üldised põhimõtted:

- Maastikulist väärtust kahandavad oluliselt Ohepalu looduskaitsealal asuvad tasandamata liiva- ja kruusakarjäärid ning Nõukogude armee poolt maha jäänud varemed.
- Karjääride tasandamine ja varemete likvideerimine toimub vastavalt eelnevalt tellitud projektile.

Planeeritavad tegevused:

- Karjääri tasandamine ja rekultiveerimine vastavalt projektile;
- Varemete lammutamine vastavalt projektile

4.2.3.2. Vaadete avamine

Üldised põhimõtted:

- Vaadete avamine võsa raiumise teel on toimunud 2009. a. kauni looduse ja maastiku esile toomiseks 3 kohas Ohepalu sihtkaitsevööndis oosi harjalt (vaade Ohepalu rabale ja järvele) ning 1 kohas Udriku sihtkaitsevööndis (vaade Udriku Suurjärvele).
- sihtkaitsevööndis ei ole raie lubatud 01. aprillist kuni 31. oktoobrini.

Planeeritavad tegevused:

- Ohepalu sihtkaitsevööndis võsaraie vaadete avatuna hoidmiseks Ohepalu rabale ja Ohepalu Suurjärvele 3 kohast (vaadete asukoht, vt lisa 5, kaart 7), toimub iga 3 aasta tagant, käesoleval kaitsekorraldusperioodil 2012. a.

4.3. Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused

4.3.1. Külastuskoormuse reguleerimine

Üldised põhimõtted

- Kaitseala väärtuste säilimise eesmärgil külastamiseks spetsiaalseid matkaradu, laagripaiku ja lõkkekohti ei rajata.
- Kaitseala teed on mootorsõidukitega liiklemiseks 5 kohast suletud lukustatud tõkkepuudega (vt kaart), Valgejõe sild tuleks rekonstrueerida mootorsõidukitele läbimatuna.

- Telkimine ja lõkke tegemine õuemaal on lubatud omaniku loal.
- Kaitsealal on lubatud alla 20 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Üle 20 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

Planeeritavad tegevused:

4.3.1.1. tõkkepuu ja keelumärgi paigaldamine Mäetaguse piiranguvööndisse Ohepalu-Pala teele (vt kaart 7);

4.3.1.2. tõkkepuude ja keelumärkide parandamine (sh ka tõkkepuude kõrvalt sõitmise takistamine, nt rammida maasse vaiad) ja asendamine;

4.3.1.3. omavoliliselt rajatud lõkkaplatside likvideerimine Ohepalu sihtkaitsevööndis, Tapa sihtkaitsevööndis ja Udriku sihtkaitsevööndis (vt lisa 5, kaart 7) ja vajaduse korral mujal, telkimist, lõkketegemist ja prügi mahajätmist keelustavate siltide paigaldamine, prahi koristamine jm, mis hõlmab kõiki vööndeid;

4.3.1.4. Udriku Suurjärve äärde oosi nõlvale trepi rajamine erosiooni vältimiseks (vt kaart 7);

4.3.1.5. üle Valgejõe kulgeva purde (25 m) rekonstrueerimine ATVdega kaitsealale sisenemise takistamiseks (vt kaart 7);

4.3.1.6. kaitsealal tegutsevate turismiettevõtjate tegevuse kaardistamine ning aktsepteeritava tegevuse kooskõlastamine (mahud, piirkonnad, aeg jne).

4.3.2. Infotahvlid

- Ohepalu looduskaitsealale on paigaldatud 5 infotahvlit (vt kaart 7) järgmistesse kohtadesse:
 - Kõverjärve ääres asuvas parklas;
 - kaitseala lõunaosas Valgejõe silla juures;
 - Udriku Suurjärve ääres;
 - kaitsealale Mõndavere küla poolt siseneva tee ääres Mägiküla piiranguvööndis (kaitseala loodenuurk);
 - kaitseala läbival Ohepalu-Pala tee ääres kaitseala idapiiril.

Planeeritavad tegevused:

4.3.2.1. Infotahvlite asendamine vajadusel (lõhkumisel ja/või info kaasajastamisel peale kaitse-eeskirja ja välispiiri muudatust).

4.3.3. Infomaterjalide ja trükiste väljaandmine

Üldised põhimõtted:

- voldikuid levitatakse Tapa linna infopunktis, Lahemaa looduskeskuses, Ohepalu LKA lähedal asuvates turismitaludes - Linnumäe loodustalus ja Önnela puhkemajas ja Neeruti infopunktis.

Planeeritavad tegevused:

4.3.3.1. 2010. a. kaartidega varustatud voldik-kaartide trükkimine (tutvustab samaaegselt Põhja-Kõrvemaa LKA, Kõrvemaa MKA ja Ohepalu LKA) 8000 eksemplari, voldik sisaldab eesti, vene, inglise ja saksa keelset teksti.

4.4. Tähistamine

Üldised põhimõtted

- Kaitseala välispiiri ja vööndite tähistamisel võetakse aluseks keskkonnaministri 3. juuni 2004. a määrus nr 65 (RTL 2004, 78, 1255; 2009, 11, 131) „Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised”.
- Kaitseala välispiir ja liikumiskeeluvööndid tähistati 2003-2004 aastal toimunud LIFE-Nature projekti raames ning 2008 Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt;

Planeeritavad tegevused

4.4.1. Vastavalt vajadusele jooksvalt asendada lagunenu või lõhutud piiritähiseid;

4.4.2. Pärast kaitse-eeskirja eelnõu kinnitamist muuta piiritähiste asukohad looduses vastavalt piirimuudatustele ja tähistada välispiir laienduse osas.

4.5. Kavad, plaanid, eeskirjad

4.5.1. Projekti tellimine kruusakarjääri tasandamiseks. Selle eesmärk on määrata Mäetaguse piiranguvööndis asuva vana karjääri rekultiveerimise ulatus, juhised tasandustöödeks ja maksumus. Karjäär pindalaga 0,4 ha asub Mäetaguse piiranguvööndis Mäetaguse maaüksusel (kat tunnus 35206:002:1061) (vt lisa 5, kaart 7);

4.5.2. Projekti tellimine Nõukogude armee poolt maha jäetud varemete likvideerimiseks. Projektis määratakse tööde iseloom, maht ja hind. Lagunenud telliskivihoonde suurusega u 600 m² asub Mäetaguse piiranguvööndis Tõnujaani maaüksusel (kat tunnus 35206:002:0941) (lisa 5, kaart 7);

4.5.3. Hoolduskava koostamine Tapa käpaliste kasvualale ja pool-looduslikele kooslustele (toimub tegevuse 4.1.1.2. raames);

4.5.4. Kaitse-eeskirja eelnõu menetlemine.

4.6. Valitsemine ja järelevalve

4.6.1. Kaitseala valitsemine

- Kaitseala valitseja on Keskonnaamet;
- Kaitseala valitseja vaatab läbi kaitseala planeeringud ja annab vastavad kooskõlastused;
- Kaitsekorralduskavaga planeeritud tegevuste koordineerimiseks kuluvad ressursid (partnerite otsimine, lepingute sõlmimine) arvestatakse jooksvate kuludena.

4.6.2. Järelevalve

- Intensiivsemal külastusperioodil (aprill-september) peaksid järelevalvereidid toimuma vähemalt 2 korda kuus. Oluline on koostöö erinevate asutuste (KA, RMK, KKI, kaitseväge) vahel rikkumiste kiiremaks tabamiseks ja likvideerimiseks.

4.7. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine

Uuringute ja seire käigus jälgitakse ja hinnatakse kaitsealal toimuvaid protsesse ning need on aluseks kaitsekorraldusmeetmete tulemuslikkuse hindamisel. Teadusuuringud ja seire aitavad mõista, kas kavandatud ja teostatud tööd aitavad saavutada ala kaitse-eesmärke.

Kaitsekorraldustegevus on tõhus juhul, kui on tagatud kaitseväärtuste säilimine, taastumine või lisandumine vastavalt püstitatud kaitse-eesmärkidele.

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamisel kasutatakse järgmisi kriteeriume:

Kaitsekorra mõju hindamine kaitstavatele liikidele:

- kaljukotka ja must-toonekure kaitse tulemuslikkuse hindamine. Eesmärk on täidetud, kui alal on säilinud 1 kaljukotka paar ja 1-2 paari must-toonekurgi;
- sookure kaitse tulemuslikkuse hindamine. Eesmärk on täidetud, kui alal pesitseb vähemalt 8-10 paari ning peatub sügisrändel 500 isendit;
- metsise kaitse tulemuslikkuse hindamine. Eesmärk on täidetud, kui alal on säilinud vähemalt 20 metsisekukke;
- II ja III kaitsekategooria taimeliikide kaitse-eesmärk on täidetud, kui nende populatsioonid on säilinud samal tasemel või laiienenud.

Kaitsekorra mõju hindamine looduskooslustele:

- vääriselupaikade ja Natura 2000 elupaikade pindala on säilinud samal tasemel või on suurenenud;

- metsakooslustes puuduvad tallamise märgid ja reguleerimata raied.

Kaitsekorra mõju hindamine maastikele:

- maastik on kaetud sellele omaste looduskooslustega, ei esine prahistamist, pole rajatud omavolilisi laagripaiku, ei kaevandata, Nõukogude sõjaväe varemed on likvideeritud ja kruusakarjäär on tasandatud.

4.8. Kava uuendamine

Järgmist kava tuleb ette valmistada pidevalt käesoleva kaitsekorralduskava täitmise ajal. Kaitsekorralduskava järgmiseks korraldusperioodiks (2014-2023) koostatakse 2013. aastal.

Järgmise kaitsekorralduskava koostamise aluseks on käesoleva kava täitmise analüüs: kava alusel tehtud tööde dokumentatsioon, kava täitmise käigus tehtavate teadusuuringute ja seire (vt. 4.1.) tulemused ning nende põhjal teostatud tulemuslikkuse kontrolli hinnangud.

Koostatakse kava projekt, vajadusel täiendatakse andmeid lühiajaliste inventuuride abil, kogutakse kava projekti kohta ekspertarvamused ning korraldatakse projekti avalik arutelu. Kaitsekorralduskava lõplik variant valmib 2013. aasta lõpuks.

4.9. Looduskasutuse tingimuste määramine

4.9.1 Metsade looduslähedane majandamine

Üldised nõuded looduskaitseala metsade majandamiseks

Vastavalt Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõule (lisa 1) jäävad sihtkaitsevööndi metsad metsamajanduslikest töödest täiesti puutumata v.a. Rutkamäe sihtkaitsevööndis.

Tapa sihtkaitsevööndis on lubatud koosluste kujundamine ainult käpaliste kaitse-eesmärgi täitmiseks vastavalt eksperdi soovitudele.

Järgnevad põhimõtted kehtivad piiranguvööndi metsades, kus metsade majandamine on lubatud.

- Raiete tegemisele eelneb metsateatise esitamine Keskkonnaametile raie kooskõlastamiseks.
- Kaitseala valitseja lähtub tingimuste esitamisel kaitse-eeskirjast ja võtab arvesse kaitsekorralduskavas esitatud põhimõtted.
- Kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja, puidu kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.
- Niisketes ja märgades kasvukohatüüpides tehakse kõik raietööd ainult külmunud mullal, vältimaks muldade kahjustamist.
- Harvaesinevad ja ohustatud metsatüübid (laialehised metsad, lodumetsad jne.) säilitatakse puutumatuna või majandatakse neid viisil, mis tagab koosluste samaväärse säilimise.
- Tagada sobiv puistute struktuur metsise elu- ja mängupaikades (Viht, Randla, 2001).
- Igasugune metsamajanduslik tegevus viiakse läbi nii, et säilib kõrge loodusväärtusega puid. Kõrge loodusväärtusega puud on:
 - puud, mis erinevad ülejäänud puudest, eelkõige suured ja vanad (eelmise metsapõlvkonna) puud;
 - puud, mis on väljapaistvalt jämedad, suurte okstega või laia võraga;
 - surnud ja surevad seisvad puud ning mahalangenud puud;
 - röövlindude pesapuud ja potentsiaalsed pesapuud;
 - suured, varem üksikuna kasvanud puud, mille peamiseks tunnuseks on madalalt algavad jämedad oksad;
 - suured lehtpuud ja laialehised puud puistutes, kus neid on vähe (okaspuupuistutes);
 - suured kadakad, remmelgad, pihlakad, vahtrad, pärnad, toomingad ja sarapuud;
 - põlemisjälgedega puud;

- õõnsad puud, sh eriti suluspesitsejate pesadega puud;
- ajaloolis-kultuurilise tähtsusega puud.
- Vähemalt 20 suurt vana puud (sh. kõrge loodusväärtusega puud) ehk säilikpuud hektaril jäetakse looduslikult vananema ja surema, et puistu vanuseline struktuur sarnaneks looduslikuga ning tekiks jämedat surnud puitu.
- Tagatakse puhma-, põõsa- ja puuliikide säilimine alusmetsas.
- Mäguraugude lähiümbruses jäetakse metsamajanduslikest töödest puutumata puurinne ja alusmets vähemalt 5 m raadiuses.
- Kuklasepesad tuleb hoida päikesele avatud. Selleks on otstarbekas pesade lähiümbruses metsa mõõdukalt harvendada.
- Piiranguvööndi veekogudel on metsaraie keelatud kaldal 10 m ulatuses veepiirist.
- Erilisi võtme-elemente nagu vooluveekogud, märgalad ja järsakud kaitstakse ning säilitatakse. Kui need on saanud mingil moel majandustegevusest kannatada, taastatakse nende endine seisund.
- Raiete käigus rajatavaid algveoteid (kokkuveoteid) ei rajata sirgete ja korrapärastena.
- Teede rajamisel kasutatakse võimaluse korral ära looduslikud häilud ja puistute hõredamad kohad.
- Kaitseala piiranguvööndis võib kaitseala valitsejaga kooskõlastatult teha valik-, hooldusraiet ja uuendusraietest turberaiet perioodiga vähemalt 40 aastat, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada raie tegemisele täiendavaid ning täpsustavaid tingimusi.
- Raiete käigus säilitatakse vähemalt 10 tm/ha surnud jalalseisvaid puid ja 10 tm/ha erinevas lagunemisastmes lamapuitu, eelistades võimalikult jämedaid puid.

4.9.2. Jahindus

Üldised põhimõtted

- Jaht Ohepalu looduskaitsealal toimub vastavalt jahiseaduse § 2 lõikele 1 (RT I 2002, 41, 252; 2010, 44, 259) ja Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskirjale (lisa 1) ulukite arvukuse reguleerimise eesmärgil, teadustöö eesmärgil või jahilukite tekitatud kahjustuste ilmnemisel.
- Ohepalu looduskaitseala territoorium jaguneb Viitna, Nahe ja Vohnja jahipiirkondade vahel. Jahipidamise juhised vööndite kaupa on välja töötatud jahimeeste ja kaitseala valitseja koostöös (vt lisa 3)
- Ulukite arvukuse reguleerimine ei ole lubatud loodusreservaatides.
- Sihtkaitsevööndites võib vastavalt ekspertide soovitudele reguleerida põdra, metssea, rebase, kopra, nugise ja võõrliikide arvukust.
- Piiranguvööndid on jahiks avatud.
- Soolakuid ja söötmiskohti rajada vajadusel väljaspool kaitseala.
- Vastavalt vajadusele ulukite arvukuse reguleerimine toimub kaitseala valitseja ettepanekuid arvestades.
- Laskeliimitide määramine kaitseala valitseja poolt tugineb liigiekspertide soovitusele, jooksva aasta loendusandmetele ja imetajate inventuuri andmetele.
- Arvukuse reguleerimisel võib lubada jahipidamisviisidena varitsus- ja hiilimisjaht ning eluspüüki.
- Jahti tohivad pidada kaitseala kaitse-eeskirjaga tutvunud jahimehed.
- Kaitseala territooriumil ei ole lubatud kommertsjaht.
- Kohalikud jahimehed kaasatakse koos suurkiskjate arvukust kontrollivate usaldusisikutega ulukite loendusse ja seiresse.
- Jahimehed kaasatakse kaitsealuste liikide vaatlusandmete kogumisse.

4.9.3. Kalapüük

Üldised põhimõtted

Kalapüük toimub Ohepalu looduskaitseala veekogudel vastavalt kalapüügieeskirjale (RT I 2003, 41, 282; 2010, 16, 82) ja Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskirjale (lisa 1, 2).

4.9.4. Looduskasutuse tingimused maastikku mõjutavatel töödel

4.9.4.1. Kuivenduskraavide hooldamine

Üldised põhimõtted

- Kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul on lubatud olemasolevate kraavide hooldustööd Tapa sihtkaitsevööndis ning piiranguvööndis.
- Kraavide peamine hooldustöö on voolusängide puhastamine risust ja settest, koprapaisude likvideerimine ja truupide uuendamine. Looduskaitsealalt on nimetatud töid soovitatav teha hilissügisel või eeltalvel, et vältida pinnase kahjustamist.
- Kraavide puhastamisel tuleb väljatõstetav pinnas paigaldada kraavi kaldale ja hajutada materjal ümbritsevale alale, et vältida pinnavee valgumist tõkestava valli tekkimist kraavikaldale.
- Kuivenduskraavide hooldamisel tuleb silmas pidada, et säiliks madalsoo-, lodu- ja siirdesoometsad. Nimetatud koosluste loodusliku seisundi tagamine säilitab elupaigad paljudele haruldastele liikidele.
- Truupide paigaldamise ja muude maaparanduslike tööde korral ei tohi muuta veetaset.

4.9.4.2. Teede ja kommunikatsioonide rajamise, hooldamise põhimõtted

Üldised põhimõtted

- Kõigi teede ja kommunikatsioonide rajamine ja hooldamine tuleb igakordselt kooskõlastada Keskkonnaametiga.
- Teede ja kommunikatsioonide hooldamisel on järgmised põhimõtted:
 - teepervede kujundamisel tuleb arvestada ümbritseva reljeefiga;
 - teepervede kalded teha sujuvaks;
 - teede rekonstrueerimisel ei õgvendata teid ega tasandata reljeefi;
 - teeäärtes säilitatakse vanu puid ja puuderühmi, eriti laialehiseid puid;
 - puuderühmad tuleb jätta ebauhtlaste vahedega;
 - kaitsealuste taimeliikide esinemisel tee ääres järgida kaitseala valitseja antud juhiseid.
- Kommunikatsioonide hooldamisel ja rajamisel on järgmised põhimõtted:
 - uute liinide paigaldamine teostada piki teid ja vältida metsi läbivate liinide rajamist;
 - looduskaitsealale rajatavad kommunikatsioonid planeerida võimalusel maa-alustena;
 - kommunikatsioonide hooldamisel tuleb raiutud võsa põletada ja jäätmed likvideerida;
 - pinnast ei tohi kahjustada;
 - kommunikatsioonide hooldamisel sihtkaitsevööndis ei ole raie lubatud 01. aprillist kuni 31. oktoobrini.

4.10. Kaitseväärtuste ja nende saavutamist mõjutavate tegevuste prioritseerimine

Käesolevas kaitsekorralduskavas prioritseeritakse tegevused 3 tähtsusklassi vastavalt tegevuse olulisusele alljärgneva jaotuse kohaselt:

- **esimene prioriteet** – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikuse hindamiseks vajalik tegevus;
- **teine prioriteet** – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele,

- eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- **kolmas prioriteet** – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Ohepalu looduskaitseala kaitsetegevuste prioritseerimine väljendub eelarvetabelites (vt. tabel 9.)

Kaitsekorralduslike tegevuste eelisjärjestamisel on võetud aluseks:

- kaitse-eeskirjas sätestatud põhiväärtused ja kaitse-eesmärk,
- ohutegurite aktuaalsus ja mõjus,us,
- info olemasolu ja adekvaatsus,
- tegevuste planeerimiseks vajaliku metoodika ja teostajate olemasolu, majanduslike ressursside ja tehnoloogia olemasolu,
- eesmärgi saavutatavus ning selleks tehtavate tegevuste kulutuste ja tulemuste eeldatav suhe.
- alal esineva kaitseväärtuse looduskaitsealine hinnang (näit kõrge, keskmine, madal), eelistades kõrgema hinnanguga väärtusi,
- eelistada tuleb tegevusi, mis on suunatud mitme kaitse-eesmärgi täitmisele ja mitme väärtuse säilimisele.

Tabel 9. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused, eelarve ja ajakava

Planeeritav tegevus	Maht/asukoht	Prior	2011	2012	2013	Hinnanguline maksumus (aastas)	Korraldaja
1. Inventuurid ja seire							
1.1.1. Natura metsaelupaigatüüpide reinventeerimine	1522 ha kõik vööndid	I		X		300 000	KA/tellitav
1.1.2. Pool-looduslike koosluste (6210, 6270*, 6510, 7230) ja käpaliste kasvualade inventuur populatsioonide seisundi hindamiseks koos hoolduskava koostamisega	kokku 260 ha (100 ha Metsaküla pv asuvad plk-d, 160 ha kogu Tapa skv käpaliste kasvuala)	I		X		70 000	KA/EMÜ
1.1.3. Keskkonnaregistri andmestiku täiustamine (kaitsealuste liikide leiuinfo andmebaasi täpsustamine ja kaasajastamine)	kõik vööndid	I	X	X	X	Jooksev vajadus ¹	KA sisene
1.1.4. Kaljukotka ja must-toonekure riiklik seire		I	X	X	X		Kotkaklubi
1.1.5. Sookure seire riikliku seire raames		I		X			EOÜ
1.1.6. Kaitstavate taimeliikide (kärbesõis, palu-karukell) riiklik seire	Tapa skv, Rutkamäe skv	I		X			EMÜ
1.1.7. Ulukite talvine jäljeloendus	kõik vööndid	II	X	X	X	Jooksev vajadus	KA/jahiseltid
1.1.8. Kaitsekorra tulemuslikkuse hindamine		I			X		KA
2. Hooldus-, taastamis- ja ohjamistegevused							
2.1. Käpaliste kavukohtade taastamine (Tapa skv)	2011. a 12 ha	I	X			30 000	RMK
2.2. Käpaliste kasvukohtade hooldamine ² (Tapa skv)	2011. a 28 ha Alates 2012. a 40 ha	I	X	X	X	90 000	RMK
2.3. Ulukite arvukuse reguleerimine (kährik, mets siga, rebane)	vastavalt vajadusele	I	X	X	X		Kohalikud jahiseltid
2.4. Pool-looduslike koosluste (6210, 6270*, 6510, 7230) taastamine ja hooldamine ²	118,19 ha (Metsküla ja Tapa skv, 46 ha riigimaal, 72 ha eramaal)	I			X		KA, RMK
2.5. Vaadete avamine oosi harjalt Ohepalu rabale ja järvele	Ohepalu skv, 3 kohta	III		X		10 000	RMK
2.6. Karjääri rekultiveerimine ³	0,4 ha/Mäetaguse mü	II			X		KA/tellitav
2.7. Varemete lammutamine ³	600 m ² Tõnujaani mü	II			X		KA/tellitav
3. Külastuse reguleerimisega seotud tööd							
3.1. Tõkkepuu ja keelumärgi paigaldamine	1 tõkkepuu ja märk, Mäetaguse pv, Ohepalu-Pala tee	I	X			8000	RMK
3.2. Tõkkepuude ja keelumärkide hooldamine ja asendamine	5 tõkkepuud ja märki	I	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK

3.3.Ebaseaduslike lõkkekohtade likvideerimine, prahi koristamine, lõkke tegemist ja prahistamist keelustavate piktogrammide paigaldamine jm	3 kohta, probleemide tekkimisel kõik vööndid	I	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK
3.4.Trepi rajamine Udriku Suurjärve äärde oosi nõlvale	1 trepp,Udriku skv, riigimaal	II		X		30 000	RMK
3.5. Purde rekonstrueerimine	25 m purre, Tapa skv	II		X		60 000	RMK
3.6. Infotahvlite hooldus ja asendamine, sisu muutmine uue kaitse-eeskirja valmimisel	5 infotahvlit	I	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK, KA
4. Tähistamine							
4.1.Tähiste hooldus ja asendamine	Kõik vööndid	I	X	X	X	Jooksev vajadus	RMK
4.2.Tähiste paigaldamine ala laiendusele pärast kaitse-eeskirja eelnõu kinnitamist	Metsaküla pv	I		X		Jooksev vajadus	RMK
5. Kavad, plaanid, eeskirjad							
5.1..Karjääri rekultiveerimise projekt	0,4 ha/Mäetaguse mü	II		X		40 000	KA/tellitav
5.2..Varemete lammutamise projekt	600 m ² Tõnujaani mü	II		X		40 000	KA/tellitav
6. Valitsemine ja järelevalve							
6.1. Kaitse-eeskirja uuendamine, avalikustamine ja kinnitamine		I	X				KA
6.2.Regulaarsed järelevalvereidid (min 2 korda kuus), ühisreidid, KKI, KA, Kaitsevägi, politsei koostöökava väljatöötamine	Kõik vööndid	I	X	X	X	Jooksev vajadus	KKI, KA, RMK
6.3. Lepingute sõlmimine loodushoiutööde teostamiseks, kooskõlastuste andmine		I	X	X	X	Jooksev vajadus	KA
6.4.Teavitamine (avalikkusele suunatud sõnumite-uudiste publitseerimine erinevates infokanalites)		II	X	X	X	Jooksev vajadus	KA
6.5.Kava uuendamine		I			X		KA

¹ Jooksva vajadusena peetakse silmas kulusid, mis ennekõike vajavad vastutava institutsiooni töötajate aega. Reaalne materjalikulu on tühine. Nt tähistus, objektide jooksev ülevaatus jms.

² Kuna pool-looduslikke kooslusi pole aastaid hooldatud, siis selgub vajalike tööde iseloom ja maksumus peale inventuuri

³Tööde maht ja maksumus selgub peale vastavate projektide valmimist

5. Tegevuste täitmise hindamine

Elmise kaitsekorraldusperioodi (2003-2009) tegevuste täitmise analüüs

Kaitsekorralduslike tegevuste tabel koosnes 17 tegevusest, mille täitmist analüüsitud alljärgnevas tabelis.

Tegevus	Täitmise hindamine
5.1. Niitude niitmine	Toimub Tapa käpaliste kasvualal, 28 ha
5.2. Niitude võsaraie	Niitude niitmisele eelnes võsaraie
5.3. Metsade inventuur	Tegemata
5.4. Võsa raiumine vaate avamiseks	Vaated on avatud 4 kohast
5.5. Maastiku korrastamise ekspertiis	Tegemata
5.6. Karjääri tasandamise projekt	Tegemata
5.7. Puhkekohtade rajamine	Rajamata Muutunud on ala puhkemajandusliku kasutamise kontseptsioon, mille kohaselt Ohepalu LKAle puhkekohti ei rajata.
5.8. Puhkekohtade hooldamine	Prahi koristamine toimub regulaarselt
5.9. Voldik	Voldik eesti, inglise ja vene keeles anti välja 2004. aastal LIFE-Nature projekti raames
5.10. Lahemaa RP webile Ohepalu info	Tegemata Keskkonnaameti kui ala valitseja kodulehel kaitsealade iseloomustusi pole
5.11. Tähistamine	Ohepalu LKA välispiir ja liikumiskeeluvööndid tähistati 2005. a. LIFE-Nature projekti raames ja 2008. a. Riikliku Looduskaitsekeskuse poolt
5.12. Tõkkepuud	Paigaldatud on 5 tõkkepuud ja keelumärki, neid hooldatakse regulaarselt
5.13. Parkimisplats	Kõverjärve äärde on rajatud parkimisplats
5.14. Viit	Viidad on paigaldatud
5.15. Maade riigiomandisse vormistamine	Riigi omandisse on vormistatud 1383 ha erastamata võõrandatud maid
5.16. Ulukite inventuur	Ulukite talvist jäljeloendust teostatakse regulaarselt
5.17. Niitude inventuur	Tegemata

Tabel 10. Kaitsekorralduslike tegevuste täitmise analüüs

Kaitsekorraldusperioodi jooksul aastatel 2003-2009 on ellu viidud eelkõige jooksvaid külastuskorraldusega seotud tegevusi – infotahvlite ja tähiste paigaldamine, tõkkepuude paigaldamine ja korrashoid, voldikud, rohkem külastatavate paikade korrastamine jm. Tegevuste teostajaks oli Keskkonnaameti õiguseallased Lahemaa Rahvuspark (kuni 2005) ja Riiklik Looduskaitsekeskus (2006-2008) ning alates 2009. a Keskkonnaamet. Külastuskorraldusega seotud tegevusi (tõkkepuud, piiritähised, voldikud) rahastati ka LIFE-Nature projektist „Prioriteetsete metsaelupaikade kaitse Eestis“. Kuna liigne külastuskoormus on Ohepalu looduskaitsealal üheks suurimaks probleemiks ja see on peamiseks mõjuteguriks kõikidele väärtustele, siis ongi külastuse reguleerimine ja suunamine kaitseala väärtuste soodsa seisundi tagamisel märkimisväärse tähtsusega.

Suuremahulised ja rohkem rahalisi vahendeid nõudvad tegevused nagu inventuurid ja maastike korrastamine on tegemata. Kuna need tegevused (eelkõige Natura

metsaelupaigatüüpide ja niitude inventuur) on eelduseks kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste (Natura elupaigad) kaitse korraldamisele, siis tuleks need kindlasti teostada käesoleval kaitsekorraldusperioodil.

Kava elluviimise perioodil on ümber hinnatud mitmete kaitsekorralduslike tegevuste prioriteetsus (kaitsealale puhkepaiku, lõkkeplatse ja matkaradu ei rajata).

Külastuse reguleerimine on suunatud mitme kaitse-eesmärgi täitmisele ja mitmete väärtuste säilimisele ja sellega seotud rajatise hooldatakse regulaarselt.

Kokkuvõttes tuleb Ohepalu LKA kaitsekorralduslike tegevuste elluviimist aastatel 2003-2009 lugeda rahuldavaks.

Kasutatud materjalid

- Andersson, L., Martverk, R., Külvik, M., Palo, A., Varblane, A. 2003. Vääriselupaikade inventuur Eestis 1999-2002. Regio AS, Tartu. 112 lk. + 80 lk.
- Drenkhan, R. 2003. Padakõrve looduskaitseala katsekorralduskava 2003 – 2013. Tartu, 39 lk.
- Drenkhan, R. 2003. Puhatu looduskaitseala kaitsekorralduskava 2003 – 2012. Tartu, 68 lk.
- Eesti Metsakorralduskeskus, 2001. RMK Aegviidu ja Loobu metskonna metaskorralduse andmebaas.
- Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium, 2002. Natura 2000 inventuur.
- Elstrok, H. (koost.) 1995. Kõrvemaast põhjarannani. Printall, Kuusalu, Tallinn ja Tapa.
- Etverk, I. 1988. Lahemaa Uurimused III. Valgus, Tallinn.
- Hendrikson & Ko OÜ 2003. Kaitseväe keskpõlügeni keskkonnakorralduskava. Tallinn-Tartu-Tapa, 100 lk.
- Hendrikson & Ko OÜ 2009. Kaitseväe keskpõlügenil teostatud 155 mm FH-70A1 relvasüsteemide lahinglaskmiste mürakaart. Tartu, 9 lk.
- Kaasik, T. 1978. Kõrvemaa. "Eesti Raamat", Tallinn
- Kartau, 2003. Üleriigilise tähtsusega kaitseväe keskpõlügeni keskkonnamõju hindamise aruanne. Hendrikson & Ko, Tartu, 259 lk.
- Kink, H., Andresmaa, E., Orru M. 1998. Eesti soode hüdrogeoloogia. Teaduste Akadeemia Kirjastus, Tallinn.
- Kiristaja, P., Lapp, H., Timm, U., Tomson, P. 2000. Kaitsekorralduskava koostamise juhend.
- Kukk, Ü., Hurt. E. 2004. Lääne-Virumaa ohustatud ja kaitsealuste taimeliikide levik ja kaitse (lepingulise töö aruanne). Tartu, 32 lk.
- Kuuba, R. (toim.) 2001. Kaitsemetsade majandamisjuhised. Projekti "Eesti metsakaitsealade võrgustik" kaitsemetsad majandamisjuhiste töögrupp. Triip Grupp, Tartu, 38 lk + 10 lk lisasid.
- Leito, T. 2002. Sookure kaitsekorralduskava.
- Masing, V. 1992. Ökoloogia leksikon. Eesti Entsüklopeediakirjastus. Tallinn, 320 lk.
- Mäemets, A. 1977. Eesti NSV järved ja nende kaitse. Valgus, Tallinn.
- Nestor, H.; Rähni, E. 1969. Oosid, voored, mõhnastikud. - Eesti Loodus, nr. 10: 594-597.
- Paal, J. 1997. Eesti taimkatte kasvukohatüüpide klassifikatsioon. Tartu Ülikooli Botaanika ja Ökoloogia Instituut, Tallinn. 297 lk.
- Paal, J. 2000. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Keskkonnaministeerium. Tartu, 202 lk.
- Raukas, A. 1995. Eesti loodus. Valgus, Tallinn, 607 lk.
- Saaber, K. (koost.) 1996. Koguteos Virumaa, Lääne-Viru Maavalitsus, Ida-Viru Maavalitsus.
- Valk, U, Eilart, J. (koostajad). 1974. Eesti Metsad. Valgus, Tallinn.
- Valk, U. 1988. Eesti sood. Valgus, Tallinn.
- Varep, E. 1969. Kõrvemaa — Põhja-Eesti metsanurk. – Eesti Loodus, nr. 10: 583-590.
- Viht, E., Randla, T. 2001. Metsis. Kaitsekorralduskava. Keskkonnaministeerium, 69lk.
- Viilma, K., Öövel, J., Tamm, U., Tomson, P., Amos, T., Ostonen, I., Sorensen, P., Kuuba, R. 2001. Eesti metsakaitsealade võrgustik. Projekti "Eesti metsakaitsealade võrgustik" lõpparuanne. Triip Grupp, Tartu. 83 lk+243 lk.

Lisad

Lisa 1. Ohepalu LKA kaitse-eeskirja eelnõu (seisuga 26.05.2010)

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Ohepalu looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Ohepalu looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on kaitsta:

1) metsa-, soo- ja veeökosüsteeme, maastiku ja elustiku mitmekesisust, Tapa-Pikassaare ja Ohepalu-Viitna oosistut;

2) nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I ja II lisas nimetatud liike. Need liigid on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), kassikakk (*Bubo bubo*) ja sookurg (*Grus grus*);

3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpe. Need elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160)³, kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad) (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);

4) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta II lisas nimetatud liikide elupaiku. Need liigid on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*);

5) nende liikide elupaiku, kes ei kuulu nõukogu direktiivi lisadesse. Need liigid on sõtkas (*Bucephala clangula*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), kuradi-sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*), sile tondipea (*Dracocephalum ruyschiana*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*), soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), roomav öövilge (*Goodyera repens*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*), väike käöpõll (*Listera cordata*), suur käöpõll (*Listera ovata*), karukold (*Lycopodium clavatum*), ainulehine soovalk (*Malaxis monophyllos*), pruunikas pesajuur (*Neottia nidus-avis*), kärbesõis (*Ophrys insectifera*), hall käpp (*Orchis militaris*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), koldjas selaginell (*Selaginella selaginoides*), valge vesiroos (*Nymphaea alba*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*).

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks loodusreservaadiks, üheksaks sihtkaitsevööndiks ja seitsmeks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada „Looduskaitseaduses” sätestatud piiranguid selles määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Harju maakonnas Kuusalu vallas Kolgu ja Pala külas ning Lääne-Viru maakonnas Kadrina vallas Arbavere, Kõrveküla, Mõndavere, Ohepalu, Ridaküla ja Uku külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud määruse lisas⁴

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi, välja arvatud loodusreservaadis ja määruses sätestatud ajal sihtkaitsevööndis.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal on viibimine lubatud arvestades „Asjaõigusseaduses” ja „Looduskaitseaduses” sätestatud.

(3) Telkimine on lubatud kohtades, mis on selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud. Samuti on telkimine lubatud õuemaal maaomaniku nõusolekul ning piiranguvööndis asuva eramaa omanikul oma kinnistul. Muudel juhtudel on telkimine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(4) Lõkke tegemine on lubatud õuemaal ning kohtades, mis on selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud. Piiranguvööndis asuval kinnistul omanikul on lubatud okste põletamine oma maal ettevalmistamata kohtades, kui see on käesoleva kaitse-eeskirjaga määratud tööde tegemisel vajalik. Ülejäänud juhtudel on lõkketegemine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(5) Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel ja jalgrattaga sõitmine radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, piiranguvööndis liinirajatise hooldustöödel, maatulundusmaal metsa- ja põllumajandustöödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(6) Kaitseala vetel on lubatud mootoriga ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja korraldamisega seotud töödel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(7) Kaitsealal on lubatud jahipidamine kaitseala valitseja nõusolekul üksnes jahiulukiliigi arvukuse reguleerimise eesmärgil, teadustöö eesmärgil või jahiulukite tekitatud kahjustuste ilmnemisel

(8) Kaitsealal on lubatud kalapüük.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detail- ja üldplaneeringut;
- 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba või ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

§ 6 Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

(2) Kui tegevus ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt „Haldusmenetluse seadusele” õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

3. peatükk LOODUSRESERVAAT

§ 7. Loodusreservaadi määratlus

(1) Loodusreservaat on otsesest inimtegevusest puutumata loodusega kaitseala maa- või veeala, kus tagatakse looduslike koosluste säilimine ja kujunemine üksnes looduslike protsesside tulemusena.

(2) Kaitsealal on kaks loodusreservaati:

- 1) Kaanjärve loodusreservaat;
- 2) Ristsaare loodusreservaat.

§ 8. Loodusreservaadi kaitse eesmärk

Loodusreservaadi kaitse-eesmärk on ökosüsteemide arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina.

§ 9. Tegevus loodusreservaadis

Loodusreservaadis on keelatud igasugune inimtegevus, sealhulgas inimeste viibimine, välja arvatud järelevalve ja päästetöödel, loodusobjekti valitsemise ja kaitse korraldamise eesmärgil ja kaitseala valitseja nõusolekul teadustegevuse ning loodusobjekti seisundi jälgimise ja hindamise eesmärgil.

4. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 10. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on üheksa sihtkaitsevööndit:

- 1) Ellamaa sihtkaitsevöönd;
- 2) Kaansoo sihtkaitsevöönd;
- 3) Kuresoo sihtkaitsevöönd;
- 4) Mädajärve sihtkaitsevöönd;
- 5) Ohepalu sihtkaitsevöönd;
- 6) Rutkamäe sihtkaitsevöönd;
- 7) Tapa sihtkaitsevöönd;
- 8) Tuksmani sihtkaitsevöönd;
- 9) Udriku sihtkaitsevöönd.

§ 11. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Tuksmani ja Udriku sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on ökosüsteemide arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina ja kaitstavate liikide elupaikade kaitse.

(2) Rutkamäe ja Ohepalu sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning koosluste looduslikkuse taastamine.

(3) Ellamaa, Mädajärve, Kaansoo ja Kuresoo sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide, nende elupaikade, looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

(4) Tapa sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide, nende elupaikade ja poollooduslike rohumaakoosluste säilitamine.

§ 12. Keelatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud olemasolevate rajatiste hooldustööd ja tehnovõrgu rajatise püstitamine kinnistu või kaitseala tarbeks kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Ellamaa sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. juulini ning Kuresoo ja Mädajärve sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 30. juunini on keelatud inimeste viibimine, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, on keelatud:

§ 13. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 10 osalejaga rahvaürituse korraldamine ettevalmistamata kohtades ja kuni 40 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohtades, mis on selleks ettevalmistatud ja tähistatud. Ettevalmistatud ja tähistatud kohtades rohkem kui 40 osalejaga ja ettevalmistamata kohtades rohkem kui 10 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud ainult kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) Ohepalu, Tapa ja Rutkamäe sihtkaitsevööndis loodusliku veerežiimi taastamine;
- 2) Ellamaa, Kuresoo, Mädajärve ja Tapa sihtkaitsevööndis kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 3) Rutkamäe sihtkaitsevööndis metsakoosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 4) Tapa sihtkaitsevööndis poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus;
- 5) Tapa sihtkaitsevööndis olemasolevate kraavide hooldustööd;
- 6) Ohepalu sihtkaitsevööndis puu- ja põõsarinde harvendamine vaadete avamiseks;
- 7) võõrliikide loodusest eemaldamine;
- 8) pilliroo varumine, välja arvatud Udriku ja Tuksmani sihtkaitsevööndis.

§ 14. Vajalik tegevus

Tapa sihtkaitsevööndis on liigikaitsealised eesmärgid ning poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik loomade karjatamine, niitmine ning puu- ja põõsarinde harvendamine.

5. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 15. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu loodusreservaati ega sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on seitse piiranguvööndit:

- 1) Kõverjärve piiranguvöönd;
- 2) Metsaküla piiranguvöönd;
- 3) Põima piiranguvöönd;
- 4) Pala piiranguvöönd;
- 5) Mäetaguse piiranguvöönd;
- 6) Mägiküla piiranguvöönd;
- 7) Sakssaare piiranguvöönd.

§ 16. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

(1) Kõverjärve piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine.

(2) Metsaküla piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse, maastikuilme, pärandmaastiku ja poollooduslike koosluste säilitamine.

(3) Põima, Pala ja Mäetaguse piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning loodusliku maastikuilme taastamine.

(4) Mägiküla ja Sakssaare piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse, maastikuilme ja pärandmaastiku säilitamine.

§ 17. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, välja arvatud käesoleva määruse §-des 5 ja 18 keelatud tegevus ning tegevus, mis on vastuolus selle määruse §-ga 4 ja käesoleva paragrahviaga;
- 2) rahvaürituse korraldamine elamumaal, maatulundusmaa õuemaal ning selleks ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud kohas. Mujal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine, rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud:

- 1) rajatiste püstitamine;
- 2) uute hoonete püstitamine olemasolevale õuemaale, taluhoonestuse taastamine taluõuede algsetes ja praegustes kohtades ning loomapidamiseks vajalike hoonete püstitamine;
- 3) Mäetaguse piiranguvööndis puu- ja põõsarinde harvendamine vaadete avamiseks;
- 4) pilliroo varumine.

§ 18. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine, välja arvatud drenaažkuivendusvõrgu rajamine õuemaal;
- 2) uue veekogu rajamine ja looduslike veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul loodusliku veerežiimi taastamine ja tiikide rajamine liigikaitsealistel eesmärkidel;
- 3) maavara kaevandamine;
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 5) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine veekogude veepiirile lähemal kui 25 m, üleujutatavatel aladel, külmunud pinnasel ning metsamaal ja looduslikul rohumaal.

(2) Piiranguvööndis on raie lubatud järgmistel tingimustel:

- 1) turberaie tegemisel ei või langi pindala olla suurem kui 2 ha, kusjuures pärast häilraiate tegemist peab säilima 15 % häilu tagavarast;
- 3) turve on keelatud puurindest puuliigi, välja arvatud võõrliigi, ja vanusegrupi väljaraie. Raietel tuleb üksikpuudena säilitada üle 140-aastaseid okaspuid, üle 120-aastaseid kõvalehtpuid ning üle 80-aastaseid pehmelehtpuid;
- 4) turberaie on keelatud ajavahemikus 01.aprillist 31.juulini;
- 5) metsa kokku- ja väljavedu on keelatud külmumata pinnasel, välja arvatud kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul.

§ 19. Vajalik tegevus

Metsaküla piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine kaitseala valitseja loal.

¹ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18).

² Ohepalu looduskaitseala on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 20. märtsi 1973.a. määrusega nr 115 „Eesti NSV Ministrite Nõukogu 01. juuni 1971.a. määruse nr 300 punkti 1 osalise muutmise kohta“ (ENSV Teataja 1973, 13, 111) Lahemaa rahvuspargi lõunaosa ning Lääne-Viru Maavalitsuse 04. oktoobri 1993.a. määrusega nr 125 „Taimestiku kaitsealade moodustamise kohta“ moodustatud Tapa piirkonna kápaliste kaitseala baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkti 1 alapunktist 37 sisaldab kaitseala Ohepalu linnuala ja punkti 2 alapunktist 265 Ohepalu loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

Määruse seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi kodulehel www.envir.ee.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga (*) on tähistatud esmatáhtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1:10 000) LEST 91 1mm täpsusega projektsioonis ja Maakatastri andmeid seisuga september 2009. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris ning maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Lisa 2. Ohepalu LKA kaitse-eeskiri (kehtiv)

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 3. juuni 1997. a.
määrusega nr. 109

Ohepalu looduskaitseala kaitse-eeskiri

I. ÜLDSÄTTED

1. Ohepalu looduskaitseala (edaspidi kaitseala) on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 20. märtsi 1973. a. määrusega nr. 115 "Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1. juuni 1971. a. määruse nr. 300 punkti 1 osalise muutmise kohta" (ENSV Teataja 1973, 13, 111) Lahemaa rahvuspargiga liidetud maa-ala ning Lääne-Viru Maavalitsuse 4. oktoobri 1993. a. määrusega nr. 125 "Taimestiku kaitsealade moodustamise kohta" moodustatud Tapa piirkonna käpaliste kaitseala baasil.
2. Kaitseala välispiir on määratletud Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud Ohepalu looduskaitseala välispiiri kirjeldusega.
3. Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kolme tüüpi vöönditeks: kaheks loodusreservaadiks, kümneks sihtkaitsevööndiks ja kuueks piiranguvööndiks.
4. Kaitseala ning selle vööndite piirid kantakse riiklikusse maakatastrisse.
5. Kaitseala ning selle vööndite piiride kirjeldus on koostatud Eesti Metsakorralduskeskuse Loobu metskonna 1991. a., Valgejõe metskonna 1993. a. ja Aegviidu metskonna 1993. a. puistuplaanide ning talumaade osas kuni 1940. a. väljaantud Katastri Ameti skeemiliste kaartide (möötkava 1:10 000) alusel.

II. KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

6. Inimestel on lubatud viibida ning marju ja seeni korjata kogu kaitseala maa-alal, välja arvatud loodusreservaadis ning käesolevas kaitse-eeskirjas sätestatud erijuhtudel sihtkaitsevööndis. Liikumine eramaal toimub vastavalt asjaõigusseadusele (RT I 1993, 39, 590; 1995, 26-28, 355; 57, 976; 1996, 45, 848; 51, 967) ja kaitstavate loodusobjektide seadusele (RT I 1994, 46, 773).
7. Telkimine, laagrissejäämine ja lõkke tegemine on lubatud ainult kaitseala valitseja poolt selleks ettenähtud ja tähistatud paikades või kinnisasja omaniku või muu seadusliku valdaja loal.
8. Mootorsõidukitega liiklemine kaitseala maa-alal väljaspool selleks ettenähtud teid on keelatud, välja arvatud:
 - 1) kinnisasja omanikul või muul seaduslikul valdajal oma kinnisasja piires;
 - 2) käesoleva kaitse-eeskirjaga lubatud põllumajandus- ja metsatöodel nii, et ei kahjustataks looduslikke või poollooduslikke kooslusi;
 - 3) teaduslikel uurimistöodel kaitseala valitseja nõusolekul;
 - 4) järelevalve- ja päästetöodel.
9. Metsa kasutamise kord kaitsealal sätestatakse vöönditi käesoleva kaitse-eeskirjaga. Keelatud on:
 - 1) puhtpuistute kujundamine;
 - 2) metsakultuuride rajamine;
 - 3) energiapuistute rajamine;
 - 4) keemiline võsatõrje;
 - 5) raietööd kaitseala valitseja nõusolekuta, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja, puidu kokku- ja väljaveo ning puistu lõppkoosseisu ja täiuse osas. Metsa väljavedu võib toimuda üksnes külmunud pinnasel.

10. Kaitseala maa-ala ei ole jahimaa. Ulukite arvukuse reguleerimine on lubatud vastavalt käesoleva kaitse-eeskirja punktides 24 ja 31 sätestatule ning toimub keskkonnaministri poolt kehtestatud korras vastavalt kaitstavate loodusobjektide seadusele ja jahikorralduse seadusele (RT I 1994, 30, 465; 83, 1449; 1996, 49, 953).

11. Kaitseala valitseja nõusolekuta on keelatud:

- 1) maa- ja metsakorralduskava kinnitamine;
- 2) maa sihtotstarbe kinnitamine ja muutmine;
- 3) geoloogilised uuringud;
- 4) teaduslikud uurimistööd;
- 5) turismi ja rahvaürituste (osalejate arvuga üle 40 inimese) korraldamine.

12. Kaitseala valitseja nõusoleku saamiseks käesolevas kaitse-eeskirjas ettenähtud juhtudel peab vastava loa taotleja või projekti või kava kooskõlastuse taotleja esitama kaitseala valitsejale kirjaliku taotluse. Kaitseala valitseja vastab taotlusele nõusoleku või motiveeritud keeldumisega ja vajaduse korral omapoolsete tingimuste esitamisele nii taotlejale kui ka loa väljaandjale hiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist. Keskkonnaekspertiisi tegemise vajaduse korral on kaitseala valitsejal õigus taotlusele vastamist edasi lükata kuni ekspertiisiakti saamiseni, teavitades sellest nii nõusoleku taotlejat kui ka loa väljaandjat.

Kaitseala valitseja vaatab metsaraietaotluse läbi ning annab oma nõusoleku või esitab motiveeritud keeldumise ja vajadusel omapoolsed tingimused kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist.

13. Järelevalvet kaitsealal korraldab kaitseala valitseja ning teised selleks volitatud isikud, kes on oma pädevuse piires õigustatud kaitsealal tegutsema ka iseseisvalt.

14. Kaitseala piires oleva kinnistu võõrandamisel on võõrandaja kohustatud võõrandamislepingu ära kirja viivitamatult saatma kaitseala valitsejale kaitstavate loodusobjektide seaduse paragrahvi 9 lõike 5 kohase riigi ostueesõiguse realiseerimise tagamiseks.

III. LOODUSRESERVAAT

15. Loodusreservaat on kaitseala otsesest inimtegevusest puutumata maa-ala, kus tagatakse koosluste areng üksnes loodusliku protsessina.

16. Kaitsealal on 2 loodusreservaati:

- 1) Kaanjärve loodusreservaat, kuhu kuuluvad: Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 123 ja 135 (ainult eraldised 1-7 ning eraldiste 9, 11, 16-18 kraavist põhja poole jäävad osad);
- 2) Ristsaare loodusreservaat, kuhu kuuluvad: Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartali 228 eraldised 6, 13, 14 ja 15, kvartal 229 ja 230 (ainult eraldised 1, 2, 8, 9, 13, 14, 15, 17 ja 18).

17. Loodusreservaadis on keelatud:

- 1) majandustegevus ja loodusvarade kasutamine;
- 2) inimeste viibimine, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödeks ning teaduslikeks uurimistöödeks kaitseala valitseja nõusolekul.

18. Loodusreservaadi metsad kuuluvad hoiu- ja kaitsealade kategooriasse (juhtfunktsioon - looduskaitse, metsaökosüsteemi areng üksnes loodusliku protsessina).

19. Kaanjärve ja Ristsaare loodusreservaatide maa jäetakse kaitsealuse maana riigi omandisse Eesti Vabariigi maareformi seaduse (RT 1991, 34, 426; RT I 1996, 41, 796; 1997, 13, 210; 37/38, 570) paragrahvi 29 ja paragrahvi 31 lõike 1 punkti 2 alusel ja on maamaksuseaduse (RT I 1993, 24, 428; 1996, 41, 797; 89, 1589) paragrahvi 4 lõike 1 punkti 1 alusel maamaksust vabastatud.

IV. SIHTKAITSEVÖÖND

20. Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa-ala, kus tagatakse looduslike koosluste areng üksnes loodusliku

protsessina või poollooduslike koosluste säilitamine ja taastamine.

21. Kaitsealal on 10 sihtkaitsevööndit:

1) Tuksmani sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartali 160 eraldisi 13 ja 12 läbivast teest ja selle eraldist 11 läbivast sirgjoonelisest pikendusest lõuna poole jääv osa, kvartali 161 eraldisi 18, 17, 21 ja 20 läbivast teest lõuna poole jääv osa, kvartali 162 eraldisi 23 ja 22 läbivast teest lõuna poole jääv osa, kvartali 163 eraldise 4 edelaosa, mille põhja- ja idapoolseks piiriks on eraldist läbivad teed ning eraldise 5 loode-edelasuunalisest teest lääne poole jääv osa, kvartal 164 (välja arvatud eraldis 7 ja eraldise 6 loode-kagusuunalisest teest edela poole jääv osa), kvartal 168 (ainult riigimaa osa ja talu A89 maa), kvartal 169 (ainult riigimaa osa ning talude A88 ja A89 maa), kvartal 173 (ainult riigimaa osa ja talu A89 maa), kvartal 176 (ainult riigimaa eraldistel 1-8 ja 12-15), kvartal 179 (ainult eraldisi 10, 13, 12, 11 ja 14 läbivast teest põhja poole jääv riigimaa eraldistel 1, 4-9, 11, 12 ja 14) ja kvartal 180 (ainult riigimaa eraldistel 1, 2, 13, 14 ja 24) ning samuti põline riigimaa kvartalid 168 lääne pool.

2) Udriku sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartalid 190 (riigimaa osa ja Idlamäe (A49), Mudaaugu (A83), Mäe (A84), Priidu (A85) ning Matsu (A89) talu maa), 191 (riigimaa ja Priidu (A85), Matsu (A89) ning Kivistiku (A86) talu maa), 192 (riigimaa ja Kivistiku (A86) ning Luide (A87) talu maa ja talude 19, 22, 18, 17, 14 ning 16 lahusmaatükid), 193 (riigimaa ja tagavaramaa lit. A (Turbaraba), Männiku (A29), Iva (A30) ning Urma (A31) talu maa ja talude 7a, 7b, 8, 2, 10, A27, A24, A26, A21, A22, A20, A19, A33 ning A56 lahusmaatükid), 194 (riigimaa ja talude A61, A62, A68 ning A64 maa), 195 (riigimaa ja talude A64, A56, A58, A66 ning A65 maa) ja 196 (ainult talude A56 ja A31 (Urma) maa eraldistel 1-4), samuti põline riigimaa kvartalitest 190 ja 191 kirde pool, Idlamäe talu (A49) maa, riigi tagavaramaa lit. B (Muraka raba) ning järgmiste talude lahusmaatükid Udriku raba idaosas: 9, 10, 1 (neli lahusmaatükki), 18, B-20-b, A-20-a, 19, A16, 4, 8, 6, 7b, 7a, 6, 2, 8, 10, 9, 5, 6, 8, 6, 2, 10, A17, 5, 3, 8 (kaks lahusmaatükki), A15, 10, 7b, 7a, 6, 5, 4, 3, 2, A32, 4, 9, A24, A27, A26, A28, A23, 4, 6, 8, 7a, 7b, 6, A20, A21, A22, A126, A121, A124, A120, A122, A119 ja A123;

3) Sinipalu sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 132 (ainult riigimaa eraldisel 23), 133 (ainult riigimaa eraldistel 16-18), 134 (ainult riigimaa eraldistel 22-24), 145 (ainult riigimaa eraldistel 13, 14, 19, 24, 25), 146, 147, 154 (ainult riigimaa eraldistel 3, 12, 21-23), 169 (kaitsealale jääv osa) ja 170 (ainult riigimaa eraldistel 1 ja 2 ning eraldise 6 kraavist põhja poole jäävas osas ja eraldise 7 kraavist lääne poole jäävas osas);

4) Ellamaa sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 135 (ainult riigimaa eraldistel 27, 29, 31-34), 136 (ainult riigimaa eraldistel 33, 34), 148 (ainult riigimaa eraldistel 1-9, 11-25), 149 (ainult talude 9, 16, 15, 14 maa lääneosa, mille idapiiriks on tee, mis kulgeb eraldise 36 idapiiril, ning talude A49, A52, A61, A60 ja A57 maa eraldistel 29-31, 35-37, 40-44), 170 (riigimaa ja talu 18 maa eraldistel 11, 16, 17 ning eraldise 6 ja 7 kraavist ida poole jäävas osas), 171 (riigimaa ja talude 18, 15, 17, 11, 4, 5, 8, 9, 14, 20, 3 maa eraldistel 1-38, 40-55), 172 (ainult Saksaare teest põhja poole jääv riigimaa ning talude 16, 15, 14, A49, A52, A61, A60, A57, A48 ja A50 maa), 178 (talude 18 ja 8 maa eraldistel 7, 8, 12, 13, 15), 187 (talude 3 ja 19 maa eraldistel 1, 3, 6, 7, 8), 188 (riigimaa ja talude 14, 20, 3, 19 maa eraldistel 1-3, 5, 6, 9), 189 (ainult Saksaare teest põhja poole jääv riigimaa eraldistel 1-3);

5) Ohepalu sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartal 199 (riigimaa ja talude A56, A55 ning A54 maa), samuti põline riigimaa Juhani-Reinu talust lääne pool ning talude A48, A50, 32, 44, 43 ja A77 kaitsealale jääv maa Kadrina valla osas, Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 172 (ainult Saksaare teest lõuna poole jääv osa), 189 (ainult Saksaare teest lõuna poole jääv riigimaa eraldistel 3-5), 190 ja 230;

6) Rutkavälja sihtkaitsevöönd, kuhu kuulub Kadrina vallas talude 41 (ainult Põlma kanalist kagu poole jääv osa), 41a, Mäeotsa (46), 19b, 19a, Pooleadra (20), Kivitoa (21), Kullaaru (22b), Paemurru (22a), Kääbaste (23), Otri (10), Pinasepa (4) ja 7 Valgejõe-äärsed lahusmaatükid.

7) Priisaare sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartalid 178 (ainult riigimaa ning talude A142 ja A103 maa eraldistel 37, 42, 45 ja 46), 179 (ainult teest lõuna poole jääv riigimaa ning talude A142 ja A103 maa eraldistel 14, 15, 17-23) ja 180 (ainult riigimaa eraldistel 35, 38-43), samuti kvartalite 178

ja 179 ning Pagari talu maa vahele jääv põline riigimaa, Pagari (15) talu kaitsealale jääv maa ja Kooli (16) talu kaitsealale jääv maa;

8) Kaansoo sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Valgejõe metskonna kvartalid 281 (kaitsealale jääv osa eraldistel 21, 28-30), 282 (riigimaa ja talude A40, A45 ning A87 maa) ja 283 (riigimaa ning talude A45 ja A87 maa) ning Aegviidu metskonna kvartalid 122 (kaitsealale jääv osa), 124 (riigimaa ja talude A41, A44 ning A43 maa), 134 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv osa; riigimaa ja talu A42 maa), 135 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv riigimaa) ja 136 (ainult Kolu-Pala teest põhja poole jääv osa; riigimaa ja talude A44 ning A43 maa);

9) Rutkamäe sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Aegviidu metskonna kvartalid 265 (kaitsealale jäävas osas), 266, 267 (riigimaa ja talude 32 ning 37 maa), 276 (riigimaa ja talude 15, 14 ning 13 maa), 277 (riigimaa ja talude 14 ning 13 maa), 278, 283 (riigimaa ja talude 13, 12a, 12b, 11 ning 6 maa) ja 284 (riigimaa ja talude 6, 3a ning 4 maa), Kadrina vallas põline riigimaa ja talude 37, 20b (Venetoo), 20a (Pearn), 19 (Jaguri), 18 (Trummi), 17a (Tugi), 17 (Sepatoo), 16 (Tisleri), 15 (Kurga), 14 (Kärneri), 13 (Kilgemäe), 12a (Mardi-Jüri-Kusta), 12b (Mardi-Jüri-Jakob) ja 41 lahusmaatükkide maa Aegviidu metskonna kvartalite 267, 278 ja 284 ning Põima kanali vahel;

10) Tapa sihtkaitsevöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas talude Männiku (17a), Ülejõe (18), Valgesoo (51), Rätsepa (13), Siimanni (11), Abrami (10a), 9, Otsa (8), 13a ja 13b Valgejõe-äärsed lahusmaatükid.

22. Ellamaa sihtkaitsevööndis on keelatud inimeste viibimine kaitseala valitseja nõusolekuta 1. veebruarist 30. juunini.

23. Sihtkaitsevööndites on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine.

24. Sihtkaitsevööndites on lubatud järgmine koosluste ja liikide säilitamiseks vajalik või neid mittekahjustav tegevus kaitseala valitseja nõusolekul:

- 1) Tuksmani, Sinipalu, Ohepalu ja Valgejõe sihtkaitsevööndites hundi, kähriku ja mingi arvukuse reguleerimine 1. novembrist 1. märtsini;
- 2) kalapüük;
- 3) olemasolevate ehitiste, teede ja õhuliinide ning nende trasside hooldustööd;
- 4) Tapa sihtkaitsevööndis olemasolevate kraavide hooldustööd 31. oktoobrist 1. aprillini;
- 5) Tapa sihtkaitsevööndis rohumaade niitmine alates 1. juulist;
- 6) Tapa sihtkaitsevööndis võsaraie 31. oktoobrist 1. aprillini;
- 7) looduskaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikud tööd.

25. Tuksmani, Udriku, Sinipalu, Ellamaa, Ohepalu, Rutkavälja, Priisaare, Kaansoo ja Rutkamäe sihtkaitsevööndite metsad kuuluvad hoiumetsade kategooriasse (juhtfunktsioon - looduskaitse, metsaökosüsteemi areng üksnes loodusliku protsessina).

26. Tuksmani, Udriku, Sinipalu, Ellamaa, Ohepalu, Rutkavälja, Priisaare, Kaansoo ja Rutkamäe sihtkaitsevööndite maa jäetakse kaitsealuse maana riigi omandisse Eesti Vabariigi maareformi seaduse paragrahvi 29 ja paragrahvi 31 lõike 1 punkti 2 alusel. Sihtkaitsevööndite maa on maamaksuseaduse paragrahvi 4 lõike 1 punkti 1 alusel maamaksust vabastatud.

V. PIIRANGUVÖÖND

27. Piiranguvöönd on kaitseala majanduslikult kasutatav osa, kus majandustegevuses tuleb arvestada kaitstavate loodusobjektide seaduses ning käesolevas kaitse-eeskirjas kehtestatud piirangutega.

28. Kaitsealal on 6 piiranguvööndit:

- 1) Kõverjärve piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartalite 170 ja 174 kaitsealale jäävad osad;
- 2) Katku piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Tuimõisa Reinu (27), Tuimõisa Hansu (B27), Mägede

(A104), Karusaare (28), Katku (500), Katku (29), Katku (2) ja Loigu (17) talu maa ning talude A56, A2, A52, A79, A73, A70, 27 ja A137 lahusmaatükid, samuti talude A118, A116, A113, A110, A111, A114, 18, 19, A20a, B20b, 9, A32, 2, 3, 4 ja 10 lahusmaatükid Kõrveküla juures ning Loobu metskonna kvartalid 178 (välja arvatud riigimaa ning talude A142 ja A103 maa eraldistel 37, 42, 45 ja 46), 179 (välja arvatud teest lõuna poole jääv riigimaa ning talude A142 ja A103 maa eraldistel 14, 15, 17-23);

3) Mägiküla piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kadrina vallas Loobu metskonna kvartal 189 (talude Sauniku (A47), Liiva (A48) ja A47 maa täielikult ning talude Idlamäe (A49), Mudaaugu (A83), Mäe (A84), Matsu (A89), Priidu (A85), Pällu (A88), Kivistiku (A86) ja Udriku (A78) maa teest lääne poole jäävas osas) ja 190 (ainult talu A47 maa), samuti Sauniku (A47), Liiva (A48) ja talu A47 maa, Kuusalu vallas Valgejõe metskonna kvartalid 266 (ainult Mudaaugu talu (A83) maa eraldistel 5-9), 267 (ainult Mudaaugu (A83), Mäe (A84), Matsu (A89), Priidu (A85), Pällu (A88), Kivistiku (A86) ja Udriku (A78) talu maa), 276 (ainult Udriku talu (A78) maa eraldistel 6, 11-13) ja 277 (Udriku (A78) talu maa ja riigi metsamaa, välja arvatud Udriku sihtkaitsevööndisse jääv maa-ala) ning lahustükina talu A46 lahusmaatükk Valgejõe metskonna kvartali 283 maa-ala;

4) Pala piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Männiku (A76), Põldsaare (A75), Kulli (A73), Karu (A70), Luuka (A71) ja Kaasiku (A97) talude kaitsealale jääv maa, Paali talu (A74) Kolu-Pala teest edela poole jääv maa ning talude A96 ja A98 Kulli talust lääne ja edela poole jäävate lahusmaatükkide kaitsealale jääv osa;

5) Mäetaguse piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Ämmassaare (A74), Mäetaguse (A76) ja Suuremäe (A59) talu maa ning talude 8, 7, 13, 11, 6, 5, 4, 3 ja 10 maa, ning talu 17 maa (Aegviidu metskonna kvartali 148 eraldistel 5, 14-19, 22, 23, 25, 28, 29, 31-37); Kadrina vallas Loobu metskonna kvartali 197 (ainult eraldis 1; talu A61 maa), Suuremäe (A59) talu maa ning talude 12 ja 18 lahusmaatükid;

6) Saksaare piiranguvöönd, kuhu kuuluvad Kuusalu vallas Saksaare talu (A47) maa ja talu 16 lahusmaatükk.

29. Piiranguvööndis on lubatud väetiste ja keemiliste taimekaitsevahendite kasutamine, välja arvatud metsamaadel ja looduslikel rohumaadel.

30. Mägiküla ja Mäetaguse piiranguvööndites on lubatud lõppraie turberaiena.

31. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hooldustööd, valikkuivendus ja kultuurtehnilised tööd;
- 2) veekogude kuju ja veetaseme muutmise, sealhulgas sildade ja truupide rajamine;
- 3) vanade karjäärade tasandustööd paiga loodusliku ilme taastamiseks;
- 4) prügi ja heitmete ladustamine;
- 5) teede rajamine;
- 6) ehitamine;
- 7) ulukite arvukuse reguleerimine;
- 8) kalapüük.

32. Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) maaparandussüsteemide rajamine;
- 2) maavarade ja maa-ainese kaevandamine;
- 3) lõppraie, välja arvatud Mägiküla ja Mäetaguse piiranguvööndites turberaiena.

33. Piiranguvööndi metsad kuuluvad hoiu metsa kategooriasse (juhtfunktsioon - looduskaitse, bioloogilise mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine).

VI. LÕPPSÄTTED

34. Isikud, kes rikuvad käesoleva kaitse-eeskirja nõudeid, kannavad haldus-, kriminaal- või tsiviilvastutust seaduses ettenähtud korras.

35. Käesolevast kaitse-eeskirjast tulenevad vaidlused lahendatakse kohtus, kuid huvitatud isik võib kaitseala valitseja tegevuse vaidlustamiseks pöörduda ka keskkonnaministri poole.

Lisa 3. Maaomandid Ohepalu LKAI

TUNNUS	Kinnistu nimi	Kaitsealal asuva osa pindala/ha
35206:002:0040	Videviku	8,22
35206:002:0111	Rumma	10,17
35206:002:0090	Aegviidu metskond 49	6,35
35206:002:0131	Ellihanso	3,27
35206:002:0340	Aegviidu metskond, maatükk nr 39	0,60
35206:002:0350	Aegviidu metskond 40	59,78
35206:002:0380	Aegviidu metskond 43	112,09
35206:002:0390	Aegviidu metskond 44	1,15
35206:002:1061	Mäetaguse	19,38
35206:002:1133	Pibari	4,26
35206:002:1163	Karu	2,26
35206:002:0245	Matsu	13,59
35206:002:0141	Ellihanso I	3,26
35206:002:0980	Põllu I	13,66
35206:002:0006	Terreski	5,07
35206:002:0077	Saksaare	28,08
35206:002:0941	Tõnujaani	18,73
35206:002:0257	Kulli	38,62
35206:002:0249	Ohepalu tee	1,16
35206:002:0268	Ohepalu tee	0,21
35206:002:0440	Kristlihanso	5,48
35206:002:0820	Sepatoa	6,02
35206:002:0264	Metskonna tee	1,53
35206:002:0102	Polügoon 344	0,37
35206:002:0184	Polügoon 253	1,51
35206:002:0265	Aegviidu metskond 50	162,03
35206:002:0266	Aegviidu metskond 41	1622,06
27302:001:0062	Karusaare	20,38
27302:001:0390	Soosalu	33,12
27301:001:0420	Tuimõisa-Reinu	5,73
27302:001:0590	Kohtu	27,08
27301:001:0492	Saaretüki	12,55
27302:003:0345	Pikassaare	0,79
27302:001:0730	Liivaku-Aadi	10,10
27301:001:0700	Matsu	3,37
27302:001:0650	Mäe-Välma	32,94
27301:001:0582	Sauniku	6,16
27302:001:0822	Mõe	5,86
27302:001:0930	Lahe	10,46
27301:001:0920	Iidlamäe	3,58
27302:001:1100	Ivo	6,91
27302:001:1400	Vahi-Uuetoa	2,02
27302:003:0079	Loobu metskonna maatükk M-69	0,43
27302:003:0080	Loobu metskonna maatükk M-70	1,97
27302:001:0093	Loobu metskonna maatükk M-46	4,19
27302:003:0270	Venetoa	0,95
27302:001:0380	Tuimõisa-Reinu	21,10
27302:001:0520	Jõeotsa	11,09
27301:001:0581	Sauniku	22,18
27302:001:0860	Kohala	1,82
27301:001:1010	Põlluri	1,78
27302:001:0913	Reinu	10,54
27302:001:0950	Kaerasaare	51,13

27302:001:1870	Välja	5,51
27302:001:0043	Rajametsa	4,71
27302:003:0078	Loobu metuskonna maatükk M-68	3,48
27302:001:0091	Loobu metuskonna maatükk M-59	20,33
27302:003:0183	Nurga	0,48
27302:001:0621	Tuimõisa-Hansu	26,71
27302:001:0622	Tuimõisa-Hansu	5,77
27302:001:0780	Liivaku	11,64
27302:001:0027	Uue-Välma	21,81
27302:001:0063	Kuusesemne	26,56
27302:001:0064	Naaritsa	10,54
27301:001:0104	Liiva	7,75
27302:003:0081	Loobu metuskonna maatükk H-73	164,26
27302:001:0092	Loobu metuskonna maatükk M-58	8,92
27302:001:0097	Loobu metuskonna maatükk M-49	9,37
27302:003:0073	Kärneri	1,72
27302:001:0612	Tuimõisa-Jaagupi	9,89
27302:001:0611	Tuimõisa-Jaagupi	23,17
27302:001:0720	Liisako	31,70
27302:001:0056	Woodlandi	4,56
27301:001:0105	Reinu	7,70
27301:001:0106	Priidu	7,38
27302:003:0461	Kiigemäe	1,01
27301:001:0900	Mägede	21,48
27302:001:1110	Abrami	3,71
27301:001:0128	Loobu metuskonna maatükk M-45	15,35
27302:001:0094	Loobu metuskonna maatükk M-53	16,59
27302:001:0098	Loobu metuskonna maatükk M-50	63,30
27301:001:0141	Loobu metuskonna maatükk M-35	35,11
27301:001:0127	Loobu metuskonna maatükk M-44	14,12
27302:001:0096	Loobu metuskonna maatükk M-51	8,16
27302:001:0099	Loobu metuskonna maatükk H-47	1213,28
27302:001:0090	Loobu metuskonna maatükk H-60	466,61
27302:001:0095	Loobu metuskonna maatükk M-52	95,08
27301:001:0129	Loobu metuskonna maatükk H-48	688,55
27302:003:0107	Pearna	0,92

Lisa 4. Jahipidamise juhised vööndite kaupa

Vöönd	Nr.	Mida lubada	Mida keelata	Märkus
Ellamaa hskv	3	võõrliik, teadustöö eesmärgil. Äärealadel olemas sööda ja jahi kohad, mis võiks jääda, et metssea arvukust regul.		
Kaansoo hskv	2	arvukuse reguleerimise, teadustöö eesmärgil ja kahjustuste ilmnemisel põdra, metssea, rebane, kopra ja võõrliigi jaht.	Jaht 15.03-31.08	
Katku pv	1	jahiks avatud (põder, metssiga, kobras, rebane, nugis); võõrliik		
Köverjärve pv	1	jahiks avatud		
Mäetaguse pv	1	jahiks avatud		
Mägiküla pv	2	arvukuse reguleerimise, teadustöö eesmärgil ja kahjustuste ilmnemisel põdra, metssea, rebane, kopra ja võõrliigi jaht.	Jaht 15.03 - 31.08	
Ohepalu hskv	3	võõrliik, väikeuluk		
Pala pv	1	jahiks avatud		
Põima pv	1	jahiks avatud		koprad
Rutkamäe hskv	3	võõrliik, rebane; kopra arvukuse regul.	ulukite arvukuse regul.	Valgejões kopra asurkond, tammitanud ei ole, ühes kohas kuhila
Sakksaare pv	3	metssiga, võõrliik, rebane, nugis	Jaht 01.02-31.08	Ei pääse ligi, jahimeestel huvi ei ole
Sinipalu lskv	3	võõrliik, teadustöö eesmärgil. Äärealal olemas sööda ja jahi koht, mis võiks jääda, et metssea arvukust regul.		
Tapa hskv	1	võõrliik, põder, rebane, nugis		Aastas 3-4 ajujahti (sh Rutkavälja lskv). Võimalusel soolak teha väljaspool kaitseala.
Tuksmani lskv	3	põder, metssiga kahjustuste ilmnemisel ja teadustöö eesmärgil; võõrliik. Va metsise mängu ajal		
Udriku hskv	3	põder, metssiga arvukuse regul, teadustöö eesmärgil, kahjustuste ilmnemisel; võõrliik, rebane		Jahti peetakse enamasti äärealadel va metsise alal.
Rutkavälja lskv	2	põder, võõrliik, rebane, nugis		põtrade ülemineku koht, lage koht lääne-edela poolel. Aastas 3-4 ajujahti. Võimalusel soolak teha väljaspool kaitseala.

Lisa 5. Kaardid

Kaart 1. Ohepalu LKA asukoht 1:500 000

Kaart 2. Ohepalu LKA asukoht 1:75 000

Kaart 3. Ohepalu LKA tsoneering 1: 60 000

Kaart 4. Ohepalu LKA maa omandivormid 1:60 000

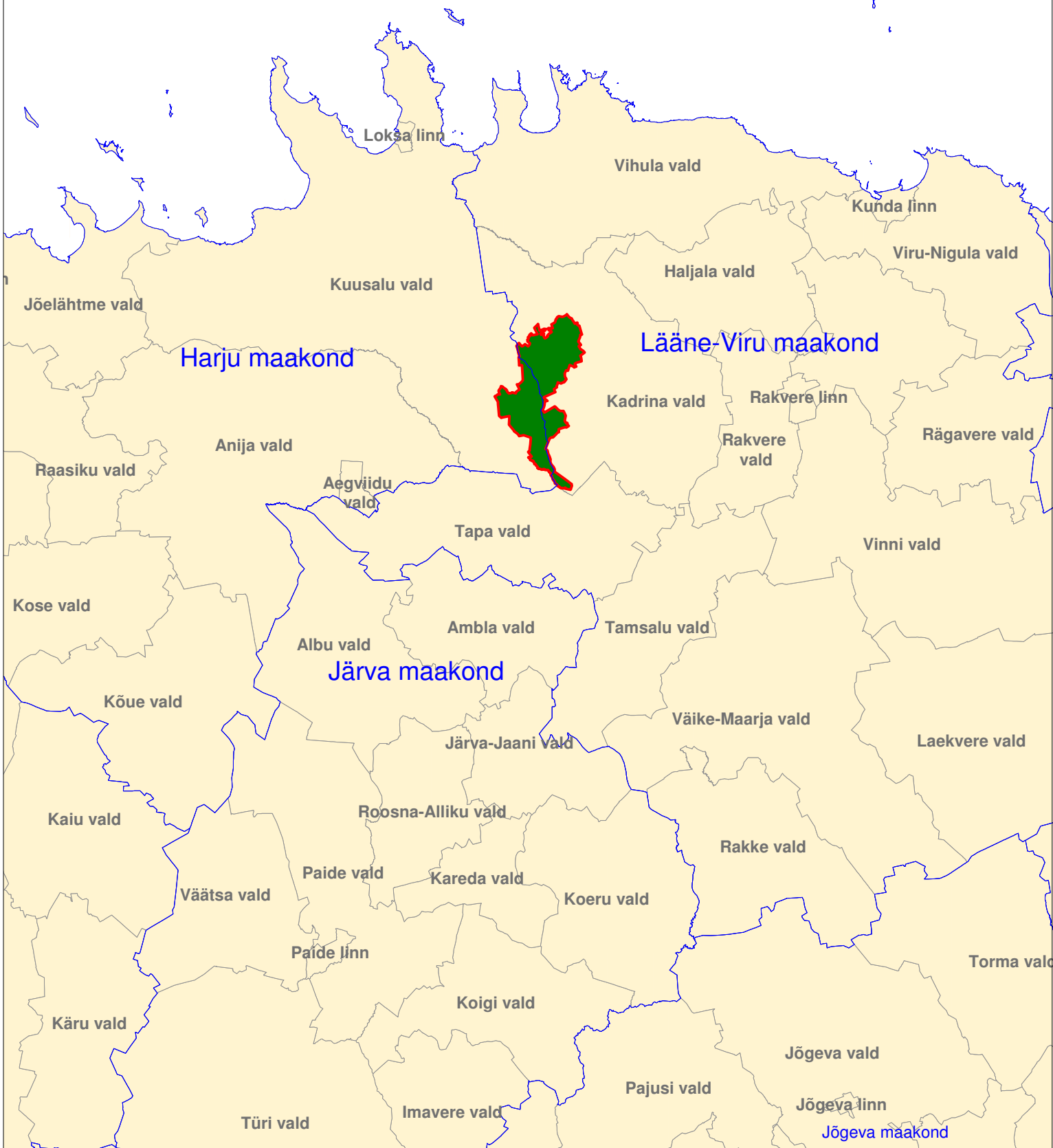
Kaart 5. Loodusdirektiivi elupaigad Ohepalu LKAI 1:60 000

Kaart 6. Ohepalu LKA pool-looduslikud kooslused, vääriselupaigad ja Tapa käpaliste kasvuala 1:60 000

Kaart 7. Ohepalu LKAI planeeritud tegevused 1:60 000

**Kaart 1. Ohepalu looduskaitseala
asukoht 1:500 000**

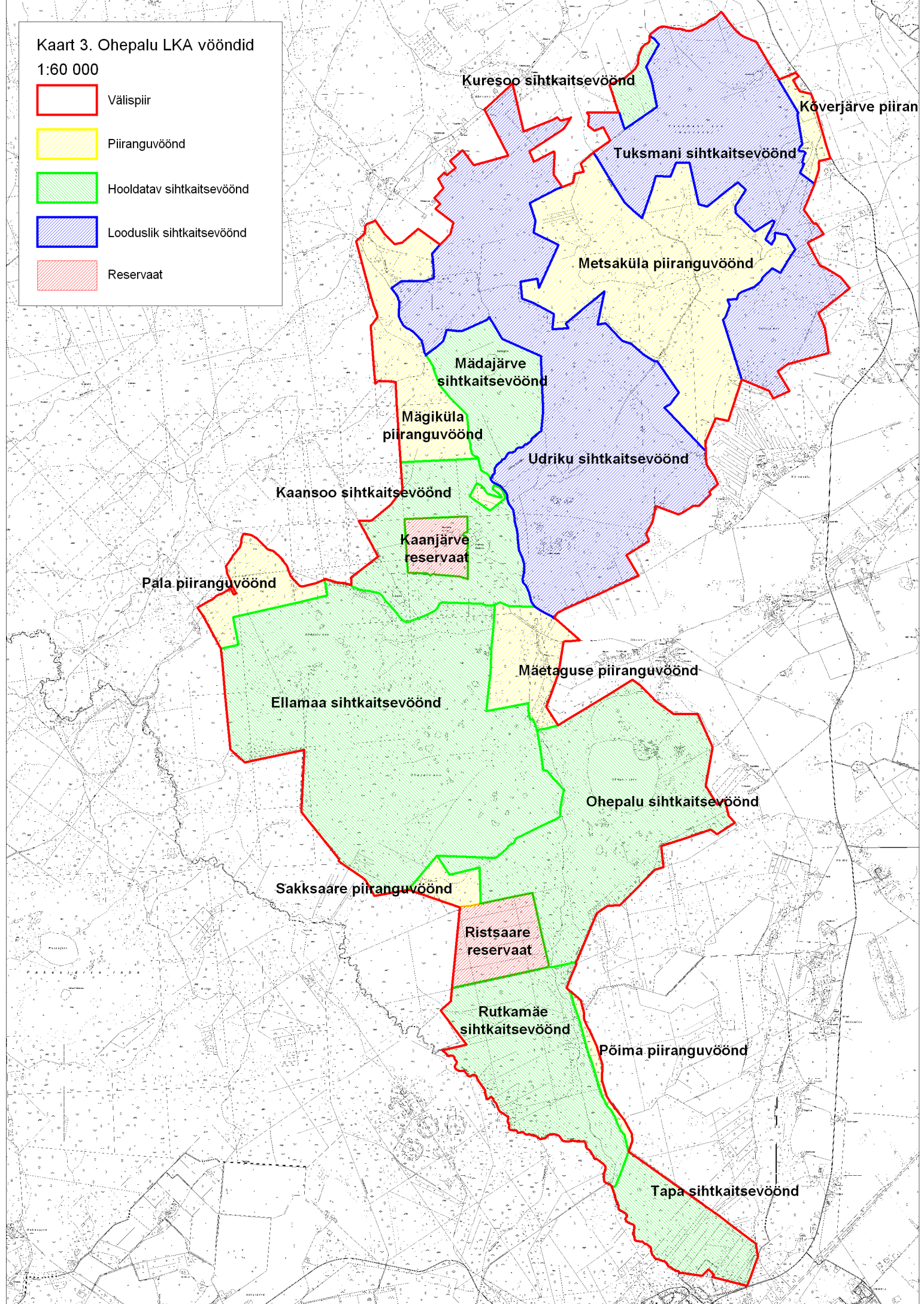
- Ohepalu LKA
- Maakonnad
- Vallad

Kaart 3. Ohepalu LKA vööndid

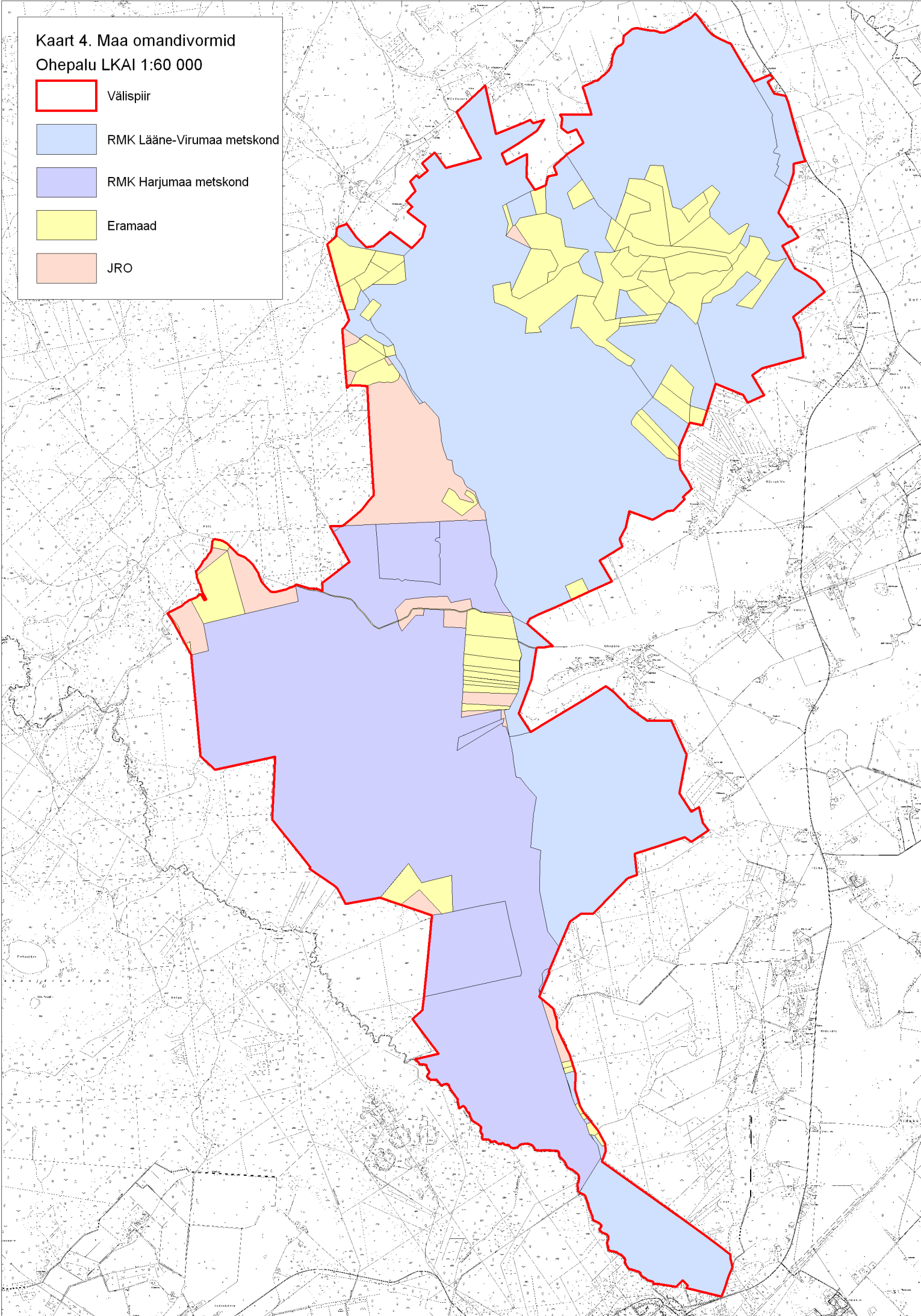
1:60 000

- Välispiir
- Piiranguvöönd
- Hooldatav sihtkaitsevöönd
- Looduslik sihtkaitsevöönd
- Resevaat

Kaart 4. Maa omandivormid
Ohepalu LKAI 1:60 000

- Välispiir
- RMK Lääne-Virumaa metskond
- RMK Harjumaa metskond
- Eramaad
- JRO

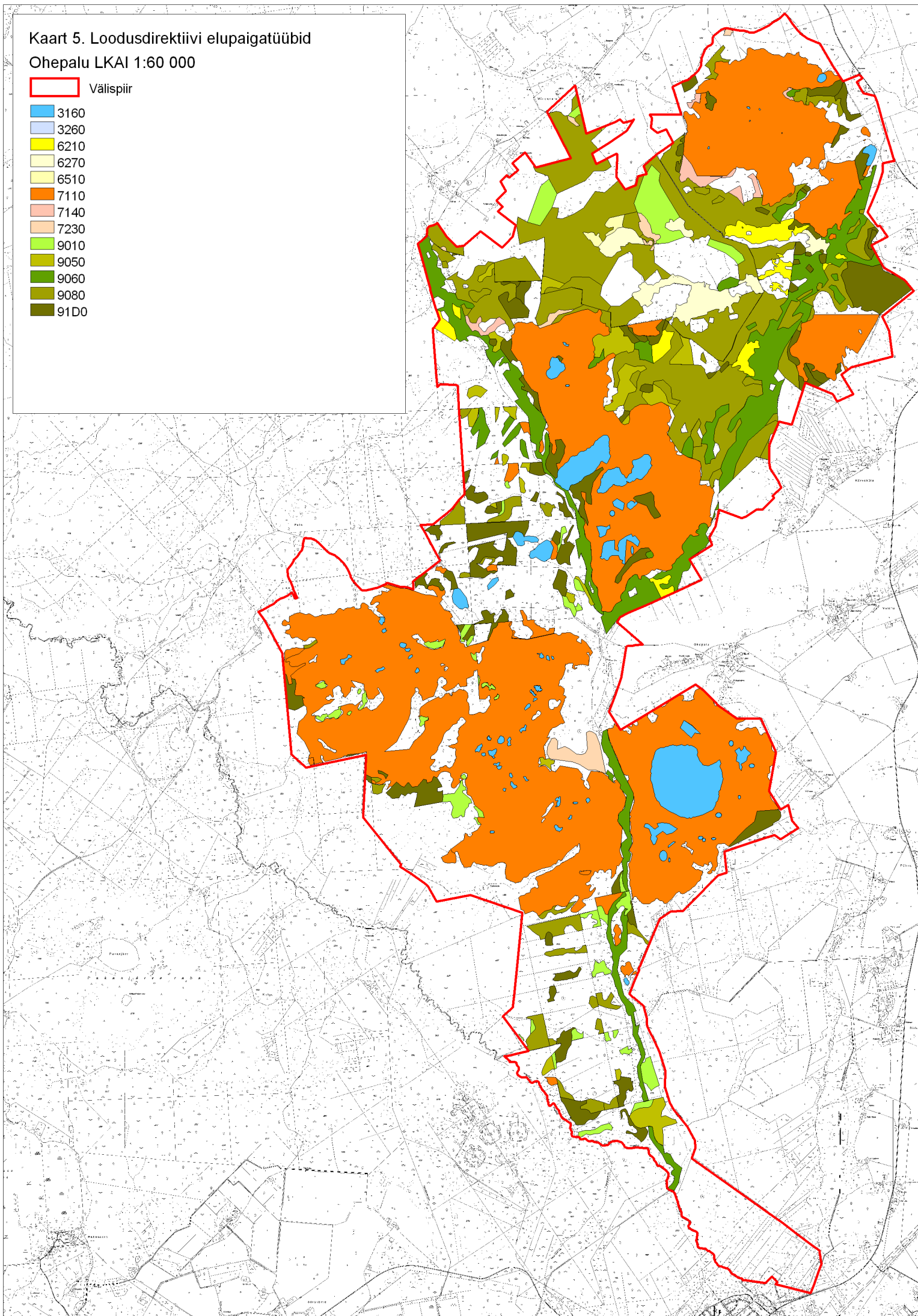

Kaart 5. Loodusdirektiivi elupaigatüübid

Ohepalu LKAI 1:60 000

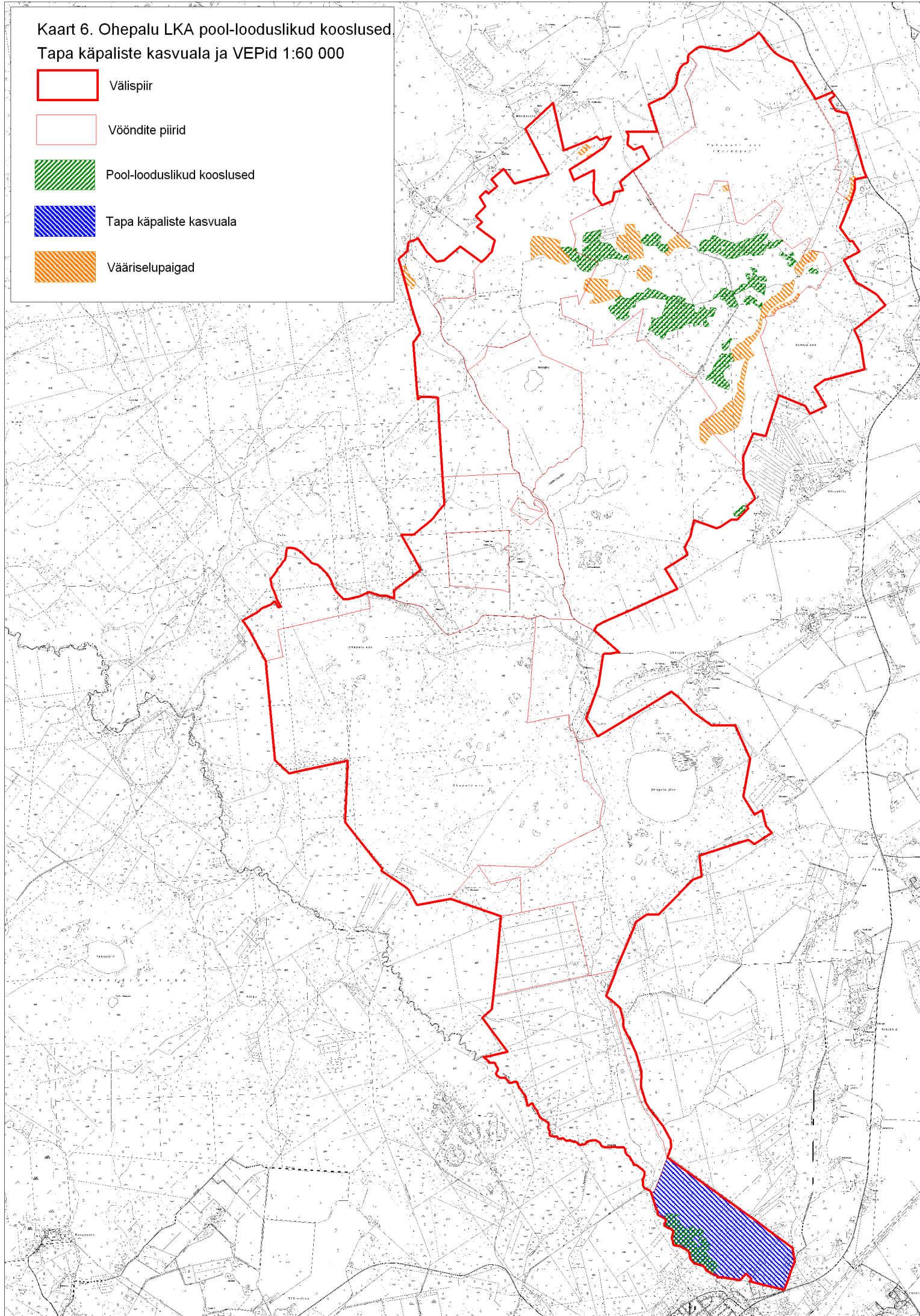
 Välispiir

- 3160
- 3260
- 6210
- 6270
- 6510
- 7110
- 7140
- 7230
- 9010
- 9050
- 9060
- 9080
- 91D0

Kaart 6. Ohepalu LKA pool-looduslikud kooslused
Tapa käpaliste kasvuala ja VEPid 1:60 000

- Välistpiir
- Võõndite piirid
- Pool-looduslikud kooslused
- Tapa käpaliste kasvuala
- Vääriselupaigad

Kaart 7. Ohepalu LKA rajatised ja planeeritud tegevused 1:42 000

- Välispiir
- Infotahvel
- Olemasolev tõkkepuu
- Paigaldatav tõkkepuu
- Likvideeritav lõkkekoht
- Vaate avamine
- Karjääri rekultiveerimine
- Purde rekonstrueerimine
- Trepri rajamine
- Varemete lammutamine
- Olemasolev kaitseala nimega tähis
- Paigaldatav kaitseala nimega tähis
- Käpaliste kasvuala hooldamine
- Pool-looduslike koosluste hooldamine
- Käpaliste kasvuala taastamine

